

Vlaams
Parlement

vergadering **C154**
zittingsjaar 2014-2015

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Onderwijs

van 5 maart 2015

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Jos De Meyer aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de oproep aan de lokale taskforces capaciteit voor het gewoon basisonderwijs, om een prioriteitenlijst op te maken van de ingediende capaciteitsprojecten – 1050 (2014-2015)	3
VRAAG OM UITLEG van Willy Segers aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de subsidieregels voor scholenbouw – 1053 (2014-2015)	13
VRAAG OM UITLEG van Elisabeth Meuleman aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over een kader voor gelijkekansenbeleid in het hoger onderwijs – 1007 (2014-2015)	17
VRAAG OM UITLEG van Tine Soens aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over Erasmusbeurzen – 1065 (2014-2015)	25
VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over gezonde voeding op school – 1072 (2014-2015)	28
Bijlage	32
VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het bereiken van de eindtermen wiskunde in de tweede graad van het secundair onderwijs en de instroom in het hoger onderwijs – 1112 (2014-2015)	33
VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de ontwikkeling van oriënteringsproeven – 1113 (2014-2015)	37
VRAAG OM UITLEG van Kathleen Krekels aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over ondersteuning van directies van basisscholen – 1117 (2014-2015)	41

VRAAG OM UITLEG van Jos De Meyer aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de oproep aan de lokale taskforces capaciteit voor het gewoon basisonderwijs, om een prioriteitenlijst op te maken van de ingediende capaciteitsprojecten – 1050 (2014-2015)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer (CD&V): In de in de plenaire vergadering van het Vlaams Parlement op 12 november 2014 aangenomen motie over de staat van de schoolinfrastructuur in Vlaanderen en over de geplande acties om dit aan te pakken, vroegen we aan de Vlaamse Regering om prioritair werk te maken van een totaalplan, een masterplan, scholenbouw om de reguliere en extra middelen die deze legislatuur worden uitgetrokken zo efficiënt en optimaal mogelijk te benutten. In diezelfde motie vroegen we de Vlaamse Regering om dossiers te realiseren die extra schoolcapaciteit mogelijk maken en dit in samenspraak met de onderwijsverstreckers en de lokale actoren.

Vandaag begrijp ik dat het masterplan in volle ontwikkeling is, en dat in afwachting van de realisatie ervan, aan de lokale taskforces capaciteit voor het gewoon basisonderwijs door de minister van Onderwijs gevraagd werd om ten laatste op 1 februari 2015 een prioriteitenlijst van de ingediende capaciteitsprojecten op te maken en die aan de minister te bezorgen. Ik begrijp dat de minister daarbij, helemaal terecht, aan de lokale taskforces heeft gevraagd om erop toe te zien dat elk onderwijsnet in de gemeente een project kan indienen en dat bij het toekennen van capaciteitsmiddelen het evenwicht tussen de netten, zoals bepaald in Onderwijsdecreet II (OD II), zo goed mogelijk nageleefd wordt.

In de gedachtewisseling van 16 april 2014 hadden we het in deze commissie al over de verdeling van capaciteitsmiddelen en gaf ik aan dat het naleven van een decreet, en dus ook van OD II, een vanzelfsprekendheid is. Dit is des te meer een vanzelfsprekendheid omdat alle ouders en kinderen evenveel recht hebben op goede en voldoende schoolinfrastructuur en dus op de nodige capaciteitsmiddelen, ongeacht de school en het net waar ze op basis van hun vrijheid voor hebben gekozen. Ik wees er toen op dat er bij het realiseren van dit evenwicht rekening moest worden gehouden met het feit dat de meeste schoolbesturen niet kunnen rekenen op een volledige financiering van schoolinfrastructuur en bijgevolg een meer complex beslissingstraject moeten doorlopen voor ze projecten helemaal hebben afgewerkt.

Ik wens dan ook volgende vragen te stellen, minister. Beantwoorden de door de lokale taskforces ingediende prioriteitenlijsten aan uw voorwaarden, onder meer op het vlak van motivatie? Hebben de lokale taskforces daadwerkelijk rekening gehouden met OD II? Blijkt uit de ingediende prioriteitenlijsten dat het decreetaal bepaalde evenwicht is nageleefd en ouders en kinderen, ongeacht hun gemaakte keuze, gelijk behandeld worden? Blijkt uit de motivatie bij de prioriteitenlijsten dat een aantal projecten is opgenomen van schoolbesturen die een langer besluitvormingsproces moeten doorlopen en waarvan blijkt dat ze daarom niet uiterlijk op 1 juli 2015 klaar zullen zijn om aanbesteed te worden? Zult u bijzondere aandacht hebben voor dossiers die omwille van subsidiëringscontext en besluitvormingsproces pas na 1 juli 2015 aanbestedingsklaar zullen zijn, om zo het in Onderwijsdecreet II voorziene evenwicht nog beter te realiseren en de gelijke behandeling te garanderen?

De voorzitter: De heer De Ro heeft het woord.

De heer Jo De Ro (Open Vld): De vraag van collega De Meyer over capaciteit, is een vraag die in de actualiteit terecht wordt gesteld. Collega De Meyer belicht een bijzonder aspect: de evenwichten OD II. Hij heeft volstrekt het recht om die vragen te stellen. Ik wil graag bij deze vraag aansluiten maar vanuit die actualiteit.

Ik heb niet ervaren bij de lokale taskforces in mijn streek dat OD II als een deken over die gesprekken lag, een warm of een koud deken, dat maakt mij niet uit, maar wel dat een aantal vragen en weigeringen die zich vorig schooljaar voorgedaan hebben in de streek waar ik actief ben, de Noordrand van Brussel, acuter zijn geworden. Ook op het vlak van secundair onderwijs – ik heb dat al meerdere keren in het parlement gezegd – verwachten de inrichtende machten van de verschillende netten dat er in het masterplan actie wordt ondernomen, maar ook dat er in de begroting 2015, waar middelen zijn voor capaciteit, snel knopen zullen worden doorgehakt.

Minister, ik sluit me graag aan bij de vragen van de heer De Meyer, maar dan vooral naar timing. We kennen ongeveer de timing van het masterplan. Vooral over de begroting 2015 had u al te kennen gegeven dat u daar een aantal stappen in wilt zetten. U weet dat er in een aantal regio's geen antwoorden zijn gekomen op het indienen van dossiers begin 2014. In die regio's verwacht men een antwoord op de soms zeer prangende, acute situaties.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

De heer Koen Daniëls (N-VA): In aansluiting op de vraag van collega De Meyer heb ik er nog eens de motie bijgenomen.

In punt 2 van de motie waarnaar wordt verwezen, staat dat binnen het masterplan enerzijds de dossiers op de wachtlijst waarvan de schoolgebouwen zich in de meest urgente situatie bevinden, daadwerkelijk moeten worden aangepakt. Anderzijds wordt gevraagd, in samenspraak met onderwijsverstrekkers en de lokale actoren, de dossiers te realiseren die extra schoolcapaciteit mogelijk maken, in de eerste plaats in de steden en gemeenten waar de capaciteitsdruk het grootst is.

Mijn concrete vraag is de volgende. Als in een bepaalde lokale taskforce wel projecten zijn, maar andere scholen of schoolbesturen slagen er niet in een project in te dienen, of ze willen geen project indienen, en de verhoudingen uit het Onderwijsdecreet kunnen niet worden gehaald, zal er dan beslist worden om geen extra schoolcapaciteit te realiseren? Als dat het geval is, komen we in vreemde situaties terecht en zullen we niet kunnen voldoen aan de zeer concrete vraag uit de motie.

Ten tweede, in de begroting van 2015 is op artikel 1FGE5AJ in 50 miljoen euro aan machtigingen voorzien voor capaciteitsmiddelen en in 25 miljoen euro aan correlatieve kredieten voor schoolinfrastructuur, zowel voor het Gemeenschaps-onderwijs (GO!) als voor het Agentschap voor Infrastructuur in het Onderwijs (AGION).

Ook daar is in de libellé geschreven dat er rekening wordt gehouden met een inschatting van de lokale capaciteitsdruk, rekening houdend met de bevolkingsprognose, de inschrijvingsgegevens en zo meer. Ook daar rijst de vraag of, als er in een bepaalde school geen projecten zijn en in andere scholen van andere netten wel, we die projecten dan niet gaan uitvoeren. Betekent dat dan dat, als de projecten niet worden uitgevoerd, een soort van wachtrekening ontstaat van het ene of het andere net? Die wachtrekening omvat dan tegoeden, die we niet gaan besteden aan capaciteitsmiddelen, wetende dat er in heel Vlaanderen capaciteitsdruk is. De vraag is dus zeer relevant en het antwoord van

de minister is belangrijk. We hebben duidelijkheid nodig om te weten of de lokale taskforce al dan niet kan bouwen als de evenwichten in eerste orde niet worden gerespecteerd.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dat zijn zeer interessante vragen. Voorafgaandelijk wil ik drie opmerkingen maken die me wat zorgen baren. Het is een heel interessante discussie. Een eerste vaststelling is dat de vraag naar middelen in zeer hoge mate het aanbod overstijgt. Dat geldt niet alleen voor de capaciteit, maar ook voor – wat een van uw troetelkindjes is, mijnheer De Meyer – de algemene dossiers zoals renovatie en nieuwbouw.

Ten tweede, al wie me kan helpen om extra investeringsmiddelen te krijgen, ik kijk in het bijzonder naar collega De Ro, en ik denk aan zijn goede connecties met de minister van Begroting, nodig ik uit zich te laten gaan.

Een derde punt baart me ook zorgen. Als nieuw minister op een departement moet je eerst nagaan of er slapend geld is. Ik heb dat ook gedaan voor het fietspadendossier toen ik als nieuw minister op Openbare Werken toekwam. Als we centen geven voor dossiers is het wel de bedoeling dat ze zo snel mogelijk worden ingezet. Als er slapende middelen zijn, is dat niet goed.

Als we capaciteitsmiddelen geven, dienen die om acute noden aan te pakken. Ik moet eerlijk bekennen dat sommige van die vroeger toegekende capaciteitsmiddelen veel te traag resulteren in daadwerkelijke realisaties van extra schoolcapaciteit. Er zijn een aantal steden en gemeenten, onder andere in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest, waar de effectieve capaciteitsuitbreiding soms al jaren geleden is toegekend, maar die nog altijd niet is gerealiseerd. Dat is wel een aandachtspunt. Ik wou dit voorafgaandelijk zeggen op de zeer relevante vragen. Men kan van de overheid meer middelen eisen, en ik ben het met die eis eens en we zullen doen wat we kunnen, maar als de overheid meer middelen geeft, moeten ze wel snel worden gebruikt.

Ik kom tot de vragen van de heer De Meyer. Eerst en vooral uw vraag of al de ingediende lijsten voldoen aan de gevraagde voorwaarden en aan de motivatieplicht. De motivatie is voor mij echt wel belangrijk. Een motivatie bij een dossier vormt een aanvulling op de eerder administratieve informatie met betrekking tot capaciteitsdossiers, zoals de gegevens van de instellingen als het adres, de aard van de werken en de timing. Ons departement merkt op dat in de toegezonden motivaties rekening gehouden is met de verschillende selectiecriteria, zes in totaal. Het valt op dat niet alle lokale taskforces even grondig motiveren waarom bepaalde capaciteitsprojecten voor hen prioritair zijn. Die opmerking moet worden gekoppeld aan mijn eerste opmerking. Ik weet dat bij het indienen van een project een consensus moet worden bereikt, maar voor mij is het echt cruciaal te kijken waar we het makkelijkst en snelst middelen kunnen inzetten.

Zeker als er inhoudelijk wordt onderbouwd, stimuleert dat capaciteitsgemeenten om in nauw overleg met de lokale onderwijsverstrekkers een langetermijnbenadering te hanteren. Er is nog iets waar volgens mij het schoentje een beetje wringt inzake het schoolgebouwenpatrimonium binnen een capaciteitsgemeente. Wat ik een beetje vreemd vind, en ik ga geen gemeenten noemen, maar het ligt een beetje op mijn maag, is dat men een capaciteitsdossier indient terwijl een kilometer verderop een gebouw leeg staat. Er zijn dergelijke gevallen in Vlaanderen. Ik zal de rekening niet maken over hoe de gebouwen worden ingezet, maar we moeten er wel naar durven te kijken. Een lokale taskforce moet de vraag wat er aan patrimonium is, inherent maken aan zijn motivering, wetende dat er zoveel noden zijn in Vlaanderen. Als er op het grondgebied wat

capaciteit is, eender bij welk net, probeer die dan toch maximaal in te zetten en te laten renderen.

Nogmaals, ik ga hier niet in detail op dossiers door, maar het is een extra zorgpunt.

Collega's, finaal zijn het uiteraard de lokale taskforces capaciteit die, in consensus met alle lokale onderwijsverstrekkers, beslissen welke capaciteitsdossiers definitief worden geselecteerd en effectief zullen worden gerealiseerd. Het zijn dus niet de Vlaamse overheid, noch de diensten van de Vlaamse overheid, noch ik als minister die daar finaal over beslissen, maar wel de taskforces.

Nogmaals, ik heb mijn randbemerkingen meegeven. Ik vind de motivatie cruciaal, net als de langetermijnbenadering en ook dat men nuchter kijkt naar wat er eventueel is.

Er zijn lokale taskforces die dat schitterend doen en op een zeer goede manier werken. Bij andere lukt dat wat minder. Je merkt dat de ene taskforce veel gemakkelijker tot een evenwichtige consensus komt dan de andere.

Je merkt ook dat sommige taskforcegemeenten de rol van lokale onderwijsregisseur schitterend opnemen en dat andere daar minder goed in slagen. Voor mij is het van belang dat de inrichtende macht investeert in de lokale taskforce en dat ze haar eigen gemeentelijk onderwijs niet systematisch voortrekt. Het is voor mij gewoon van belang dat, als ze dat trekt, ze dat voldoende breed trekt.

U weet, er staan in het regeerakkoord nog zinnen over wat we met de lokale overlegplatformen (LOP's) zullen doen. Het ene heeft nu niet meteen met het andere te maken. Voor mij is het van belang dat, als je onderwijsregisseur wilt zijn en je hebt je eigen onderwijs, je ook voldoende investeert in het andere.

Collega's, wat zijn de selectiecriteria? Ten eerste, ligt het project in een district, wijk of deelgemeente met een duidelijke capaciteitsdruk? Ten tweede, wat is het aantal nieuw te creëren plaatsen? Ten derde, wat is de kostprijs per bijkomende schoolplaats? Ten vierde, wat is de duurzaamheid van een project? Ten vijfde, is de school bereid om haar bestaande en/of nieuwe infrastructuur open te stellen voor de gemeenschap? Ten zesde, hoe snel kan het project worden gerealiseerd?

Dat zijn de criteria. Mijn administratie zegt dat alle criteria gemotiveerd zijn. Dat is dus in orde. De ene doet het echter wat grondiger dan de andere.

Zowel tijdens overleg over OD II binnen de toenmalige Vlaamse Regering als in mijn recente oproepbrief aan de capaciteitsgemeenten van 11 december 2014 – die hebt u zelf misschien gezien, sommigen zeker – wordt er aandacht besteed aan het evenwicht tussen de onderwijsnetten. Hoe hebben we dat omschreven in die oproepbrief? Ik citeer letterlijk: "Daarbij dient de lokale taskforce erop toe te zien dat elk onderwijsnet in de gemeente een project kan indienen en dat bij het toekennen van capaciteitsmiddelen het evenwicht tussen de netten, zoals bepaald in OD II, zo goed mogelijk nageleefd wordt." Collega Daniëls, er staat dus "zo goed mogelijk nageleefd wordt". En verder: "In eerste instantie is het evenwel logisch die projecten prioritair op te nemen die de meest efficiënte en duurzame oplossingen voor de lokale capaciteitsnoden op korte termijn kunnen realiseren."

Ik denk dat ik daar op een zeer gemodereerde wijze zeg dat de evenwichten zoals bepaald in OD II zoveel mogelijk moeten worden gehanteerd, maar dat er ook moet worden gekeken naar de noden die er zijn. Als je goed werkt, kun je daarin een evenwicht vinden.

De lokale taskforces capaciteit zijn dus voldoende op de hoogte van het aandachtspunt over dat evenwicht, maar zijn ook afhankelijk van de voorstellen die effectief door de verschillende scholen in hun gemeente worden ingediend. Ik geef een voorbeeld: als een bepaald onderwijsnet niet aanwezig is in een capaciteitsgemeente of systematisch geen of zeer weinig capaciteitsdossiers indient, dan is het moeilijk om een evenwicht na te streven, zeker over alle capaciteitsgemeenten heen.

Mijnheer Daniëls, u deed de suggestie om een buffer of reserve aan te leggen.

De heer Koen Daniëls (N-VA): Neen, zeker niet. Dat was zeker geen suggestie. Integendeel zelfs.

Minister Hilde Crevits: Oké, dan zijn we het eens. U sprak over het aanleggen van een voorraad.

Ik heb daarover al gesprekken gevoerd met de netten. Als er moeilijkheden zijn om dossiers in te dienen, moeten we gewoon uitzoeken hoe dat komt. Wat mij betreft, is er geen probleem dat we wat bijsturen in de manier waarop de dossiers worden ingediend. Maar het enige dat mij eigenlijk interesseert, is dat die middelen snel worden gebruikt. Dat is mijn bezorgdheid als minister: er moet evenwicht zijn tussen de netten. Het GO! is natuurlijk helemaal anders georganiseerd dan het katholieke onderwijs. Het zou best kunnen dat er daar wat meer problemen zijn om een dossier snel in te dienen. Mij niet gelaten, ik wil daaraan sleutelen, ook aan de manier waarop dat gebeurt. Ik vind dat de evenwichten moeten worden gegarandeerd. Maar de noden zijn te groot om niet snel te investeren. Ik denk dat we het daarover eens zijn.

Waar staan we nu? Ik kan jullie nog niets definitiefs geven. De capaciteitsdossiers worden nu gebundeld en bekeken door het departement. De datum is voorbij. Alles is dus ingediend. Men meldt mij dat men zo snel mogelijk zal kijken of alles klaar is.

Ik heb de timing bij. We kunnen ons nu nog niet uitspreken over hoe ze zullen worden verdeeld. Er worden trouwens nog bijkomende gegevens opgevraagd. Een aantal gegevens ontbreken nog, bijvoorbeeld tegen wanneer de effectieve realisatie gepland is. Ik zal daar nu bijzondere aandacht aan besteden, omdat ik niet in moeilijkheden wil komen. Een ander gegeven dat wordt opgevraagd is of het om een werkelijke capaciteitsuitbreiding gaat of eerder om een renovatie van een verouderd gebouw. Die oefening is nog bezig.

Wat is het doel? Eind maart zou dat afgerond moeten zijn en zouden de gemeenten in kennis worden gesteld. 1 februari moeten de dossiers zijn ingediend en eind maart worden ze in kennis gesteld. Dat lijkt mij niet te traag. We zullen bijzondere aandacht besteden aan de motivatie en de hiaten of lacunes die er eventueel nog zijn.

Mijnheer De Meyer, ik kom tot uw derde en vierde vraag. Ik zei het daarnet al: voor mij is het zeer belangrijk dat we snel tot realisatie overgaan. Daarom heb ik in de oproep aan de lokale taskforces gevraagd dat ze expliciet zouden meedelen of ze kunnen verklaren dat ze op 1 juli 2015 klaar zijn om een aanbestedingsdossier in te dienen, en dat ze duidelijk motiveren waarom dat eventueel niet haalbaar is en welke realistische timing ze dan wel haalbaar achten. Ik wil dus niemand stigmatiseren, maar voor mij is het wel van belang dat we dat duidelijk zien, dat we goed weten, als er middelen worden verdeeld, waar die heen gaan, en dat we dan ook weten dat het snel kan gaan.

Die aanvraagdossiers worden nu dus gebundeld. Dan wordt beslist waar de grootste druk zit, en waar die zal zitten in 2018. Mijnheer De Ro, ik ben bij u

geweest. Ik ken het probleem van de engagementen die mondeling zijn aangegaan. Dat wordt allemaal meegenomen. Ik hoop dat we tegen eind maart de middelen kunnen toekennen. Ik weet dat dit een heel moeilijk oefening is, maar ik zou toch goed willen starten.

Collega's, ik besef zeer goed dat de doorlooptijd en de realisatie van de diverse capaciteitsprojecten zeer uiteenlopend kunnen zijn. Dat hangt ook een beetje af van de omvang. Ik heb in mijn brief dan ook niet gezegd dat alles aanbestedingsklaar moet zijn. Ik heb er alle begrip voor dat dit nog een tijdje duurt. Ik wil echter wel een timing en een engagement, net om te vermijden dat we met dat slapend geld blijven zitten. Dat is echt niet de bedoeling.

Ik wil aanvullend nog iets zeggen. De evolutie van de capaciteitsnoden zullen we in de toekomst beter kunnen opvolgen, aangezien nog voor de zomervakantie de capaciteitsmonitor wordt opgeleverd. Ik heb dat al een paar keer gezegd. Die zou op een realistische wijze rekening moeten houden met de demografische ontwikkelingen. Ik verwacht daar dus wel een en ander van. In het najaar kunnen we dan verder zien of dat een goed instrument is om in de toekomst ook wat sneller zicht te krijgen op de nood aan extra plaatsen.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer (CD&V): Minister, ik ben blij dat ik mijn stem wat heb kunnen sparen voor de repliek. Ik zou om te beginnen willen vragen dat men 1 februari met de nodige soepelheid zou interpreteren. Uw schrijven aan de gemeenten dateert van 11 december. Ze hebben natuurlijk hun schoolbesturen moeten verwittigen. Dat was het einde van het trimester. Daarna was het kerstvakantie. De schoolbesturen waren uiteraard al verwittigd, maar het is niet voor iedereen mogelijk, en dat is mee afhankelijk van de aard van het schoolbestuur, om op zo'n korte termijn te reageren. Ik hoop dat 1 februari met een beetje soepelheid wordt geïnterpreteerd.

Een decreet moeten we naleven. We kunnen dat graag of niet graag hebben, maar wat er in een decreet staat, moeten we naleven. Daarmee bedoel ik niet dat er geen soepelheid van interpretatie kan zijn. Moet het evenwicht waarin het Onderwijsdecreet voorziet jaarlijks worden gehaald? Moet dat per gemeente worden gehaald? Ik meen echter dat de teneur van het decreet duidelijk is, zijnde de afgesproken evenwichten.

Minister, uw bekommernis voor snelle realisaties is ook de mijne, maar ik ken toch wel een aantal praktijksituaties die sterk werden bemoeilijkt omdat het soms maanden duurde voor men de bouwvergunning kon krijgen. Ik hoop dat u begrijpt dat plaatselijke situaties, waarop schoolbesturen geen enkele invloed hebben, aanleiding kunnen geven tot een langdurig proces. Daarmee pleit ik er hoegenaamd niet voor om te bouwen zonder bouwvergunning. Ik verwijs naar de containers die destijds in Antwerpen op de gassite werden geplaatst en die nooit werden gebruikt. Dat is zeker en vast geen voorbeeld. Men moet er echter wel rekening mee houden dat procedures, buiten de wil van schoolbesturen, soms een tijdje kunnen aanslepen.

De voorzitter: De heer De Ro heeft het woord.

De heer Jo De Ro (Open Vld): Minister, u hebt het in de marge gehad over de diverse netten in onze stad. Ik wil daarover toch eens getuigen voor de collega's. Er zijn voorbeelden van waar dit heel moeilijk gaat. Ik heb alle begrip voor die gemeenten en steden waar dat proces lang duurt.

Ik steun de vraag van de heer De Meyer dat men, als er hoop is op een akkoord in een lokale taskforce, daadwerkelijk wat mild zou zijn met betrekking tot de

deadline. Bij ons in de stad is er grond van de stad naar het katholiek onderwijs gegaan, in erfpacht, en hebben we grond van het GO! naar de stad zien gaan. De stad onteigent nu grond voor een ander net, om daarop te kunnen bouwen met het oog op de capaciteit. Ik wil getuigen dat dit lokaal mogelijk is.

Hoe meer het water de netten aan de lippen staat, hoe gemakkelijker het is om overeenkomsten te sluiten. Op dat vlak is dat bijna zoals in de politiek: ook daar is het soms nodig dat de problemen echt groot zijn voor men akkoorden kan sluiten.

Wat dan echter heel moeilijk is, is het volgende. Bij het Agentschap voor Binnenlands Bestuur (ABB) moeten we beargumenteren waarom we een grond gaan onteigenen om er een school op te bouwen in een zone waar er 1500 woningen zullen worden gebouwd. Minister, dat kan ik u natuurlijk niet verwijten, maar het is wel iets om mee in overweging te nemen binnen de Vlaamse Regering. De stedelijke administratie en de mensen van de netten en de koepels vragen zich dan af of die mensen niet met elkaar spreken. Ze worden gedwongen, gevraagd, gestimuleerd om samen aan tafel te gaan zitten, en dat zijn dan de verschillende handen van de Vlaamse overheid. We moeten een argumentatie opsturen die eigenlijk al in Brussel ter beschikking is, en die erop neerkomt dat we die grond willen onteigenen in die zone waar 1500 woningen zullen worden gebouwd, omdat we vrezen dat er anders geen plaats zal zijn om die kinderen naar school te laten gaan.

Als we op lokaal niveau de koppen bij elkaar steken, dan mogen we verwachten dat dit ook in Brussel gebeurt.

Ik wil nog een bezorgdheid van het katholiek onderwijs van Vilvoorde meegeven. De heer De Meyer had het er al over: het ene net heeft het moeilijker dan het andere om te investeren. Het is voor iedereen moeilijk, maar voor het vrije net is het nog iets moeilijker, want het moet zelf voor die 30 procent instaan. Collega's die alle heil verwachten van de gelijke financiering in het kader van SES – SES staat voor sociaal-economische status –, moeten weten dat de lokale inrichtende machten stellen dat het toch vreemd is dat men met dat geld ook wat investeert in schoolgebouwen.

Maar het aantal vierkante meter schoolgebouw dat nodig is voor een divers, kansarm publiek verschilt van dat voor een ander publiek. In het businessplan van onze lokale vrije inrichtende macht houdt men met die middelen op lange termijn rekening. Dit is dus geen 'neutrale' discussie over werkmiddelen en de koppeling aan gelijke kansen. Sommigen hebben dat zeer bewust meegenomen bij de afhandeling van deze operatie. Het gaat niet om een afwending van middelen, maar om een investering in meer ruimte die op bepaalde plaatsen echt nodig is. Dit zijn dus geen vragen, minister, maar ik vind dat dit in het verslag van de discussie over de capaciteit van schoolgebouwen thuishoort.

De heer Koen Daniëls (N-VA): Minister, ik ben blij te horen dat u vooral zegt dat OD II geen heilige graal is waaraan alles zal worden afgetoetst, gezien de beperkte middelen en de omvang van de noden. Ik ben blij dat u zegt dat daarnaar zal worden gekeken, maar ook dat dit niet de enige norm zal zijn. Ik denk dat het een goed standpunt is, gegeven de problemen op het terrein.

Wat betreft de scholen die projecten wel of niet indienen, moet worden gezegd dat zij de vrijheid hebben om dat wel of niet te doen. We kunnen scholen niet verplichten om te bouwen. Ik vraag wel dat bij de afweging van de verschillende dossiers wordt nagegaan hoe de leerlingenstromen evolueren. Het zou jammer zijn om scholen uit te breiden omdat het geld er is en een capaciteitsuitbreiding nodig is, hoewel ouders eigenlijk andere scholen verkiezen. Want in dat geval

blijft er volgens de ouders een capaciteitsprobleem bestaan. We moeten dus kritisch kijken naar wat de lokale taskforces indienen. Het kan niet dat men eenvoudig stelt dat op lokaal niveau een compromis is bereikt over de verdeling van de middelen over de netten; men moet aangeven wat de noden en de beschikbare capaciteit zijn. Men moet vertrekken van wat de ouders vragen. Zo niet zult u opmerkingen blijven krijgen over een capaciteitstekort. Als minister kunt u dan wel zeggen dat u in regio X of Y het aantal schoolbanken hebt geteld en dat er genoeg zijn, maar de ouders zullen dan zeggen dat die banken niet in de scholen staan waar ze dat willen.

Een laatste punt is een reactie op wat u zei, mijnheer De Ro. Ik neem aan dat u niet pleit voor een wijziging van de financiële normen door AGIO in verhouding tot de omvang van de schoolpopulatie die er op dat moment zit. Als we dat zouden doen, gaan we ervan uit dat de omvang ervan niet zal veranderen. Ik stel voor dat we voor dat punt het onderzoek van de minister afwachten voor we daarover uitspraken doen.

Minister Hilde Crevits: Wat de laatste opmerking betreft, wordt er gesproken over middelen die naar een project gaan dat de ouders eigenlijk niet willen. Ik begrijp dat niet. Wat doen we? We beslissen hoe de middelen over de gemeenten worden verdeeld. De lokale taskforces zullen die middelen dan toewijzen. Ofwel hebben we er vertrouwen in hoe de lokale taskforces dat doen, ofwel niet. Ik heb zelf enkele kritische opmerkingen gemaakt over een aantal lokale taskforces omdat ik verschillen tussen hen vaststel. Ik wil de planlast niet verhogen. Maar ik kan niet van hieruit zeggen waar de middelen naartoe moeten gaan. Ik kan wel de middelen aan de gemeenten geven, op basis van een objectieve analyse, met de toewijzing uit het verleden voor ogen.

Wat OD II betreft: ik heb geen intentie om het decreet te wijzigen. De suggestie van de heer De Meyer is waardevol. Een decreet is natuurlijk altijd een heilige graal, maar we moeten daar zo mee omgaan dat evenwichten worden gerespecteerd en dat men de zaken over een langere periode bekijkt. Het is een leidraad. Kijkend naar de dossiers kan ik zeggen dat het niet zo moeilijk is om evenwichten te respecteren. Op dat punt heb ik duidelijk gemaakt wat ik denk, en de nuance in mijn antwoord is betekenisvol.

Mijnheer De Ro, wat de SES-middelen betreft, verschillen we op een aantal punten van mening. Ik bezoek een aantal concentratiescholen, om na te gaan waar die werkingsmiddelen voor worden gebruikt. Dat is niet eenvoudig, en ik zal met veel plezier het Leuvense onderzoek en het onderzoek van het Rekenhof en de OESO lezen. Maar het is nuttig om eens in de scholen zelf te gaan kijken wat men met de middelen doet, want dat zal mijn inzichten vergroten. Ik zal daar nu niet meer over zeggen, want ik stel vast dat elke uitspraak wel door iemand in een bepaalde zin wordt geïnterpreteerd. Zo heb ik gezegd dat het globale potje hetzelfde blijft, en dan besluit men daaruit dat alle scholen evenveel krijgen. Maar dat weet ik nog niet; op dat punt wachten we de evaluatie af. U wordt daar nauw bij betrokken.

Mijnheer De Meyer, u zegt dat sommige scholen nog niet in staat zijn om een dossier in te dienen. Daar heb ik zeker begrip voor. Maakt u zich daar dus zorgen en geen zorgen over. Wat ik een beetje vreemd vind, is dat de aanvragen uit het verleden niet allemaal gehonoreerd zijn. Er liggen dus heel veel dossiers. Als je een aanvraag had, maar niet bij de gelukkigen was, zou je die aanvraag het jaar nadien eigenlijk kunnen hergebruiken.

Ik heb zeer specifiek met elk van de netten gesproken en gezegd dat de capaciteit voor mij belangrijk was en dat de middelen rap kunnen worden ingezet. Ik heb gevraagd om na te kijken hoe het komt dat bepaalde zaken niet

lukken. Er moet wat soepelheid zijn in de procedure, maar hier geldt wel: hoe vroeger, hoe beter. Hoe vroeger we de aanvragen krijgen, hoe sneller we middelen kunnen toewijzen aan de gemeenten en hoe sneller ze aan projecten kunnen worden toegewezen. Ik denk dat het beter is om tempo te maken dan niet.

Die soepelheid kan zeker ook nu. Mijnheer De Meyer, zoals ik al zei, zijn er aanvullende vragen gesteld over dossiers. Als er aanvullende vragen worden gesteld en men een dossier lokaal indient, ga ik ervan uit dat men die mee indient. Dat is voor mij geen must. Het belangrijkste is dat men lokaal tot een consensus komt.

Er waren nog een aantal zeer interessante opmerkingen van collega's. Ik zie ook dat middelen die in het verleden werden aangewend om her en der containers te plaatsen, niet altijd even goed werden gebruikt. Mijnheer Daniëls, ik begrijp uw opmerking dus wel. Voor mij gaat het erover wie de keuze maakt om ze toe te wijzen, hoe die keuze wordt gemaakt. Ik stel dat ook vast.

Samengevat: het is de bedoeling om eind maart te kunnen toewijzen aan de gemeente, zodat de taskforces ermee aan de slag kunnen. Ondertussen stoppen wij er nu wat tijd in om de werking van die taskforces te bekijken en na te gaan waar ze voortreffelijk werken en waar het wat moeilijker gaat. We gaan na hoe het komt dat, als er noden zijn, er toch geen dossiers worden ingediend. We bekijken hoe we daarin beter kunnen begeleiden of we daarvoor oplossingen kunnen vinden. Een belangrijke zorg blijft hoe we ervoor kunnen zorgen dat ze snel kunnen worden ingezet.

Mijnheer De Meyer, ik heb er zeer veel begrip voor als je een bouwvergunning niet krijgt of er komen wat stenen op de weg of extra doornen aan de rozen. We zeggen ook niet dat het gerealiseerd moet zijn. We vragen: kun je starten, en indien niet, waarom niet? Ik vind het logisch dat je dat als overheid mee in rekening neemt.

Mijnheer De Ro, uw opmerking over de informatieuitwisseling tussen administraties is zeer terecht. We nemen dat op. Ik denk dat men vrij transparant is. Je kunt ook omgekeerd redeneren: als er grote woonwijken komen, weet je sowieso al dat er een probleem zou kunnen ontstaan. Ik geef het door. We bekijken hoe we dat kunnen aanpakken.

De heer Jo De Ro (Open Vld): Maar hebben we daarvoor binnen de Vlaamse overheid geen good practice? Ik dacht dat het bij DBFM-constructies (Design Build Finance Maintain) sowieso Vlaanderen was dat de vergunningen afleverde en dat de steden en gemeenten alleen maar adviserend optraden. Daar is het gebeurd omdat er een centrale nv is, Scholen van Morgen, die het deed. Misschien zou je bij de informatiedoorstroming bij capaciteitsdossiers minstens kunnen verwachten dat er een een-op-eenrelatie is tussen alle betrokken bevoegdheidsdomeinen van de Vlaamse overheid.

Minister Hilde Crevits: Misschien ben ik nu wat voorbarig, maar eigenlijk zou er, vooraleer de middelen worden toebedeeld aan de gemeenten, een check kunnen gebeurd zijn. Het moet maar van administratie naar administratie. Ik neem het mee. Er zijn heel wat dossiers ingediend. We kunnen niet alle dossiers screenen, want we weten nog niet waar de middelen zullen worden verdeeld. We weten dat de aanvraag het aanbod sterk zal overtreffen.

We hopen rond te zijn op 1 maart. Ik neem heel veel suggesties mee die gedaan zijn.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer (CD&V): Minister, ik dank u voor uw antwoord.

Minister, ik wil graag een suggestie doen voor volgend jaar. Misschien is het nuttig om in een volgende ronde te suggereren dat men in de gemeenten en steden met capaciteitsproblemen nagaat of een deel van het patrimonium van andere scholen of onderwijsnetten leegstaat of deels onderbenut is.

Ik ben het fundamenteel oneens met die collega's die suggereren dat OD II niet moet worden nageleefd. Het kan vanuit het Vlaams Parlement toch geen signaal zijn om te zeggen dat we een decreet dat we hebben goedgekeurd niet moeten naleven. Dat wil ik toch laten weten aan sommige collega's.

Als je 100 procent betoelaagd wordt, is het uiteraard veel gemakkelijker om snel te bouwen dan als je slechts voor 70 procent betoelaagd wordt en zelf moet zorgen voor de andere 30 procent. Dat is voor deze schoolbesturen logischerwijze een steeds moeilijker proces.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

De heer Koen Daniëls (N-VA): Ik voel mij niet aangesproken door de heer De Meyer. OD II is al een tijdje geleden goedgekeurd, in tijden dat er nog geen sprake was van capaciteitsproblemen. Daarom staat in de motie die in dit parlement werd goedgekeurd die noodwendigheid met zoveel woorden. Minister, ik ben blij dat u daarnet zei dat we ook moeten kijken naar de noden.

Mijnheer De Meyer, het lijkt mij moeilijk om aan de bevolking uit te leggen dat we niet zullen bouwen of bepaalde middelen niet zullen vrijgeven omdat de verhoudingen waarvan sprake is in OD II, niet gerespecteerd zijn. Die boodschap wil ik niet graag brengen aan burgers.

De heer Jos De Meyer (CD&V): Voorzitter, dat heb ik ook niet gezegd. Ik vraag aan de heer Daniëls alleen of hij nu namens heel de N-VA of in persoonlijke naam spreekt.

Minister Hilde Crevits: Mag ik jullie beiden even verzoenen?

De heer Jos De Meyer (CD&V): Minister, er is duidelijk een meningsverschil.

Minister Hilde Crevits: De heer Daniëls zei daarnet dat we ervoor moeten zorgen dat de capaciteit niet komt op de plaats waar de mensen ze niet willen hebben. Dat kan natuurlijk het gevolg zijn van het feit dat het sneller gaat bij een net dat voor 100 procent financiering krijgt. Ik heb net gezegd dat het spijtig is als die 30 procent het risico is dat men niet wil nemen, want als je weet dat er capaciteitsdruk is, moet je dat risico wel nemen. We moeten proberen die te verzoenen. Misschien zijn er wel omgekeerde situaties. Dat zou het gevolg kunnen zijn van wat u net zegt.

De heer Koen Daniëls (N-VA): Ik wil gewoon aangeven dat de taskforces niet alleen moeten kijken naar bevolkingsprognoses en naar wie er geld heeft. Want, dames en heren, de gelden die herverdeeld worden via die taskforces, zijn per definitie belastingsmiddelen. Met andere woorden, op dat vlak moeten we bekijken wat er gebeurt.

Minister, u hebt gelijk: er zijn taskforces die daar volwassen mee omgaan. Zij oordelen dan: op deze school is er een gigantische druk, er is plaats, de school wil bouwen, we zijn het er allemaal over eens dat we deze school naar voren duwen. Er zijn echter ook andere taskforces, waarvan we ons afvroegen waarom er daar niet gebouwd werd, omdat het alarmpeil op rood stond. Als ik het me goed herinner, zijn die in het verleden zelfs tot op de ministerraad gekomen. Dan bleek dat er heroïsche discussies werden gevoerd, zwaaiend met OD II.

Dat is wat ik bedoel met mijn bijdrage. Dat krijg je niet uitgelegd aan de burger. Als er capaciteitsproblemen zijn, waarvan iedereen weet dat er iets aan zou moeten gebeuren, en er zijn plaatsen, maar men geraakt er lokaal niet uit, louter en alleen door OD II, dan vind ik het wijs dat we zeggen dat er een zekere pragmatiek moet zijn.

Maar ik deel absoluut de bezorgdheid van de heer De Meyer dat als een net niet uit lokale middelen moet putten – hetzij eigen, hetzij lokale belastingsmiddelen, die allebei niet voor het rapen liggen, dat weten we allemaal – dat het dan minder evident is om een project in te dienen. Ik pleit voor het gezond verstand.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer (CD&V): Voorzitter, collega's, ik heb deze vraag om uitleg ingediend vanuit een bezorgdheid voor een efficiënte aanpak van de problematiek en een efficiënte verdeling van de middelen, maar wel op een correcte en billijke manier, met respect voor de decreten.

De voorzitter: Het zal niet de laatste keer zijn dat we hierover van gedachten wisselen in deze commissie.

De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Willy Segers aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de subsidieregels voor scholenbouw – 1053 (2014-2015)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: De heer Segers heeft het woord.

De heer Willy Segers (N-VA): Voorzitter, minister, collega's, ik heb mijn vraag gebaseerd op een specifieke situatie, meer bepaald de gemeentelijke basisschool van Wemmel, maar het is een perfect vergelijkbare situatie voor heel wat andere gemeenten.

Men zit in Wemmel met zo'n 1200 leerlingen. Jaarlijks moet er 5 à 10 procent leerlingen worden geweigerd. Enkele containerklassen bieden een tijdelijke oplossing, maar de gemeente wil de school uitbreiden.

De gemeente zou echter mogelijke subsidies verliezen als ze zelf reeds start met bouwen voordat de subsidies effectief zijn toegewezen en ze zelf de prefinanciering doet. Daarom pleit de burgemeester van Wemmel voor een soepelere subsidie-regeling. Gezien de noodzakelijke capaciteitsuitbreiding is dat een terechte vraag.

Wemmel is niet de enige gemeente in die situatie. Er zijn nog heel wat andere Vlaamse gemeenten die over voldoende cashflow beschikken om scholenbouw te prefinancieren, maar die dit niet doen om geen subsidies te verliezen.

Uit het rapport van het Agentschap voor Infrastructuur in het Onderwijs (AGIO) over een realistische evaluatie van het scholenbeleid, geef ik nog twee citaten weer. "Momenteel worden subsidies voor scholenbouw berekend op het leerlingenaantal op het moment van de aanvraag. Inrichtende machten pleiten ervoor dat er meer rekening wordt gehouden met mogelijke evoluties in het leerlingenaantal. Zo zou je kunnen bouwen voor verwachte groei en zou je in staat moeten worden gesteld om bij een eventuele krimp vrijgekomen lokalen te verhuren aan derden." En nog: "Binnen de subsidiërende overheid pleiten sommigen voor een volledige herziening van de bestaande subsidieprocedures,

aangezien die momenteel een te complex kluwen vormen en de scholenbouw-problematiek in een vicieuze cirkel brengen.”

Minister, hoe staat u tegenover de oproep om de subsidieregeling te versoepelen in functie van een snellere capaciteitsuitbreiding? Hebt u al gelijkaardige vragen ontvangen van schoolbesturen, zoals het voorbeeld van Wemmel aangaf?

De voorzitter: De heer De Ro heeft het woord.

De heer Jo De Ro (Open Vld): Ik onderschrijf de vragen van de heer Segers. Wij zien daarvan dagelijks voorbeelden.

Ik wil daar toch nog één aspect aan toevoegen. Wemmel ligt vlak naast Brussel. Minister, bij de begrotingsbespreking zei u zelf over de 5 miljoen euro in Brussel – waarover ik toen enige hoop koesterde – dat het raar was dat die niet werd gebruikt. Sindsdien heb ik, samen met mevrouw Brussee, gesproken met heel wat inrichtende machten in Brussel.

Wat mij opvalt, is dat er niet alleen de wetgeving is die Vlaanderen over scholenbouw heeft en waarvan Wemmel hier als voorbeeld dient. De lokale schoolbesturen en lokale inrichtende machten in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest worden niet alleen met de Vlaamse wetgeving van de Vlaamse Gemeenschap geconfronteerd, maar ook met bouwvergunningsmaterie en milieuvergunningsmaterie die in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest niet alleen anders is, maar vaak ook strenger dan in Vlaanderen.

Ik onderschrijf dat we bij onze werkzaamheden rond infrastructuur de komende maanden moeten nadenken over een andere, vlottere en betere reglementering ten voordele van snelle scholenbouw. Verder moeten we ook bijzondere aandacht hebben voor alle inrichtende machten die hun werkzaamheden moeten ontplooiën in de negentien gemeenten in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest, waar er een aantal regels anders zijn. Ik getuig van wat mij is gezegd, ik heb het niet kunnen verifiëren bij de administratie, maar zowel bij AGION als bij het GO! zou er onvoldoende wetenschap, capaciteit en inzichten zijn om met die andere omstandigheden om te gaan. Ze voelen dat aan als problematisch om snel te kunnen bouwen en snel capaciteit te kunnen uitbreiden.

Naast de vragen van de heer Segers, moeten we op die bijzondere situatie van alle lokale inrichtende machten in Brussel die de komende jaren willen bouwen en waarvoor hopelijk genoeg middelen voorhanden zijn, zowel binnen Vlaanderen als binnen de VGC, kunnen reageren. Het zal niet zo zijn dat wij de wetten kunnen veranderen in Brussel, maar misschien wel dat we onze administratie zo kunnen uitbouwen dat ze daar ook degelijke en betere hulp krijgen dan nu.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer (CD&V): De vragen naar meer soepelheid in de AGION-procedures qua prefinanciering zijn uiteraard niet nieuw. Ze komen hoofdzakelijk vanuit het bestuur van het gesubsidieerd officieel onderwijs en veel minder of helemaal niet vanuit de besturen van het vrij gesubsidieerd onderwijs. Dat is vrij logisch, want men moet natuurlijk voldoende cashflow hebben om te kunnen prefinancieren.

Mijns inziens zou het billijk zijn indien de minister op die vraag zou ingaan. Uiteraard heb ik daar geen probleem mee. Maar de gemeenten die dat wensen te prefinancieren, zouden dit moeten doen voor alle gesubsidieerde scholen op hun grondgebied, zodat alle scholen op een correcte en gelijke manier worden behandeld.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, dit is opnieuw een zeer interessante vraag.

Ik zal starten met een bevestiging. Het is inderdaad juist dat een aantal gemeenten zelf over voldoende middelen beschikken om capaciteitsuitbreidingen in het onderwijs tijdelijk zelf te financieren in afwachting van subsidiëring. Voor AGION is het niet mogelijk om sowieso sluitende garanties te geven met betrekking tot toekomstige subsidiëring. Op het moment dat een bepaald engagement wordt opgenomen door AGION, moet die subsidie daadwerkelijk boekhoudkundig worden vastgelegd onder de vorm van een machtiging. Dat valt te verklaren vanuit het feit dat Vlaanderen zich niet onbeperkt kan engageren voor de toekomst. Het is sowieso moeilijk om het verder dan één begrotingsjaar te doen.

Bouwwerken kunnen pas effectief starten na het schriftelijke akkoord van AGION. Ook vanuit beleidsmatig oogpunt is het een beetje moeilijk om nu al een hypotheek te leggen op beleidskredieten inzake reguliere financiering in de verdere toekomst. Het gaat om een 'tricky' evenwicht.

Bij AGION bestaat er wel een procedure die, zonder engagement, toelaat om te bouwen in afwachting van subsidiëring, namelijk de promotiebouwprocedure. Die procedure wordt toegelicht op de website www.agion.be. Het komt hierop neer: het schoolbestuur zoekt een promotor die instaat voor de bouw en financiering van de school. Na het doorlopen van de wachttijd kan AGION dan in de nodige subsidies voorzien, na een schatting van de gerealiseerde infrastructuur door de dienst Vastgoedtransacties.

Het engagement tot subsidiëring wordt pas verleend na het doorlopen van de wachttijd. Op dat moment heeft het schoolbestuur inderdaad recht op een subsidie die gebaseerd is op het geschatte bedrag door de dienst Vastgoedtransacties. Ik vind die piste best wel interessant om te bekijken. Het is raar. Er is een enorm probleem rond bouwen, maar ik zie dat AGION in het verleden al vrij creatief heeft geprobeerd om een aantal zaken te bekijken. Via die procedure van promotiebouw kunnen schoolbesturen die de mogelijkheid hebben van prefinanciering versneld beschikken over nieuwe of vernieuwde schoolinfrastructuur.

AGION zegt mij dat dit in het officieel gesubsidieerd onderwijs een procedure is die vrij frequent gehanteerd wordt en die een piek kende op het einde van de vorige gemeentelijke legislatuur. In een aantal gemeenten worden constructies opgezet om dat via een autonoom gemeentebedrijf uit te voeren.

Wat Wemmel betreft, kan ik de volgende stand van zaken meedelen. De gemeente Wemmel heeft op 6 november 2013 een nieuwbouwdossier ingediend ten bedrage van een geraamde kostprijs van iets meer dan 4 miljoen euro. Op 4 augustus 2014 werd op hun vraag door AGION het akkoord verleend, na akkoord van het Onderwijssecretariaat van de Steden en Gemeenten van de Vlaamse Gemeenschap (OVSG), om dat bouwdossier verder te behandelen via de procedure van promotiebouw. Men maakt er nu gebruik van. Het dossier kan dan ook verder worden uitgewerkt met het oog op het opstarten van een open gunningsprocedure voor de aanduiding van een bouwpromotor. Men werkt nu via die piste.

Er waren nog gelijkaardige vragen. Af en toe worden zulke vragen inderdaad gesteld. Het is een beetje moeilijk. Ik heb u de problemen geschetst waarom we er moeilijk mee kunnen omgaan. Maar die promotiebouw is een alternatief dat we misschien wat breder kenbaar moeten maken aan de gemeenten. We zijn nu zeer intens op zoek naar alternatieve financieringen in het kader van het masterplan scholenbouw. Die huursubsidie blijft voor mij een piste die we verder kunnen ontwikkelen. Ook bij de aannemers zijn er die perfect willen bouwen en dan ter beschikking stellen via huur. Zo kun je natuurlijk weer meer doen. Ik

zoek manieren om middelen los te maken. Maar het is niet zo evident. We zoeken. Als u alternatieve pistes kent binnen het bestaande budgettaire kader, reik ze mij dan aan.

We moeten zoeken naar zaken die een duidelijk hefboomeffect qua investeringen kunnen creëren. We onderzoeken nu die huur. Misschien kan er sprake zijn van mini-DBFM's (Design Build Finance Maintain). We moeten natuurlijk ook rekening houden met de ESR-impact, met de impact op de schuldgraad, en procedures zoeken die ook juridisch voldoende sluitend zijn. Dat alles zal zijn uitgewerkt binnen het masterplan scholenbouw. Mijnheer Segers, die promotiebouw is in uw dossier nu een oplossing, maar misschien kan die nog iets meer bekend worden gemaakt. Dat heb ik vooral geprobeerd duidelijk te maken.

De voorzitter: De heer Segers heeft het woord.

De heer Willy Segers (N-VA): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Of u in het fenomeen van de promotiebouw een mogelijke oplossing ziet, was precies mijn bijkomende vraag. U heb die echter ook in die context beantwoord. We kijken natuurlijk uit naar de eventueel bijkomende maatregelen die u aan het onderzoeken bent.

Ik sluit me natuurlijk aan bij de opmerking van de heer De Ro over de Brusselse kwestie, maar laat ons dat misschien tegelijkertijd uitbreiden naar de faciliteitengemeenten, want precies in Wemmel is gebleken dat men daar onlangs wel de volledige financiering van het Franstalig onderwijs heeft gedaan. Dat is wel dezelfde gemeentekas die dat draagt. Dat is geen probleem met betrekking tot het aantal leerlingen of de verdeling van het aantal leerlingen, maar wel met betrekking tot de vraag hoe men als faciliteitenbestuur zijn middelen verdeelt. Dan stuit je daar toch wel op een aantal merkwaardige dingen. Maar goed, u hebt concreet de wegen aangegeven die ook andere gemeenten kunnen bewandelen in de toekomst. We zullen dat zeer nauwlettend kunnen volgen.

De voorzitter: De heer De Ro heeft het woord.

De heer Jo De Ro (Open Vld): Onze stad heeft zelf aan promotiebouw gedaan. We hebben daar lessen uit geleerd. Voor ons als inrichtende macht is dat duurder gebleken, en nog geen klein beetje duurder. We hebben nu zelf externe juridische hulp ingeroepen om een volgend project voor te bereiden.

Wemmel heeft een bepaalde cashflow. Wij zoeken promotiebouw omdat we die cashflow niet hebben. Niet elke stad, gemeente of inrichtende macht is bij machte om die juridische ondersteuning in te roepen.

De heer De Meyer heeft het terecht gehad over de andere inrichtende machten. Een betere ondersteuning zou erin kunnen bestaan dat die ervaring Vlaams centraal wordt gebundeld, zodat niet elke lokale inrichtende macht, van welk net dan ook, die ervaring moet gaan opbouwen, en meestal eens tegen de muur loopt. Aan de andere zijde is er immers altijd sprake van bedrijven, financiële instellingen of bouwpromotoren, die veel wijzer zijn dan die gemeente, die dat maar een of twee keer in een decennium doet.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer (CD&V): Mijn bemerking sluit aan bij die van de heer De Ro. Het is duidelijk dat promotiebouw een alternatief kan zijn, maar men moet niet twee, maar drie keer nadenken alvorens men die procedure volgt. De ervaringen leren immers dat dit eigenlijk subsidies zijn op basis van een schatting, en dat die schatting in werkelijkheid naderhand veel lager blijkt te zijn dan de reële kostprijs, met alle financiële gevolgen van dien.

Minister Hilde Crevits: Er moet natuurlijk een evenwicht worden gezocht. Het gaat over engagementen loskrijgen van Vlaanderen zonder dat men de reële procedure volgt. Ik begrijp dat wel. Als je kiest voor het gewone circuit, dan heb je natuurlijk niet het probleem van die grote meerkosten. Ik wil ook wel eens bekijken of er realistischer kan worden geschat. Dat kan natuurlijk ook. Het voordeel is wel dat men sneller kan gaan.

Mijnheer De Meyer, ik zal wat u aanvullend hebt gezegd niet tegenspreken. Dat klopt inderdaad. Ik wil dat wel eens bekijken. Zeggen dat men dan achteraf de factuur kan indienen, dat gaat ook niet. Dat is ook moeilijk. We moeten proberen zo goed mogelijk te benaderen wat de daadwerkelijke prijs zal zijn.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Elisabeth Meuleman aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over een kader voor gelijkekansenbeleid in het hoger onderwijs – 1007 (2014-2015)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Mevrouw Elisabeth Meuleman (Groen): Voorzitter, minister, geachte leden, tijdens de begrotingsbesprekingen is gebleken dat deze regering het Aanmoedigingsfonds geen goed systeem vond om te werken aan de democratisering van het hoger onderwijs. Er waren moeilijkheden met de werking ervan, en diverse instellingen bleken de administratie en de planlast van het systeem overdreven te vinden. Minister, u hebt bijgevolg de middelen voor het Aanmoedigingsfonds ontkleurd en er ook op bespaard, en dus hebben de instellingen geen verplichtingen meer om extra in te zetten op kansengroepen. Daarnaast is het onduidelijk wat er zal gebeuren met het registreren van gegevens over die doelgroepen. In het kader van het verminderen van de planlast zou ook dat worden afgeschaft, wat het monitoren van de instroom, doorstroom en uitstroom van kansengroepen onmogelijk maakt.

De Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) plaatst hier grote vraagtekens bij en is bezig met het uitwerken van een eigen registratiesysteem. De realiteit blijft echter dezelfde. Uit een recent rapport van de OESO blijkt dat de democratisering van het hoger onderwijs in Vlaanderen stagneert. Kinderen met laaggeschoolde ouders vinden nauwelijks toegang tot onze hogescholen, laat staan tot de universiteiten. Slechts 5,57 procent stroomt door naar het hoger onderwijs.

In uw beleidsnota zegt u dat u wilt inzetten op een efficiënt en effectief gelijkekansenbeleid, dat we de prestatiekloof op basis van sociaal-economische achtergrondkenmerken moeten wegwerken, dat u wilt voorzien in de nodige begeleiding en ondersteuning om de prestaties te verbeteren, en dat u een beleid wilt voeren dat hiervoor de nodige kaders creëert en inspanningen die er op het terrein al gebeuren en een meerwaarde hebben, ondersteunt. Daaruit blijkt een duidelijk engagement voor gelijke kansen, maar dan had ik graag geweten welk systeem u zou willen invoeren opdat instellingen werk zouden blijven maken van een gelijkekansenbeleid.

Minister, hebt u zicht op de gevolgen van de afschaffing van het Aanmoedigingsfonds? Worden alle projecten inzake diversiteit voortgezet of niet? Hoe wordt dit opgevolgd en gemonitord? Wat is de planning met betrekking tot het verzamelen van cijfergegevens? Blijft de overheid voorzien in een monitoring van de instroom, doorstroom en uitstroom van kansengroepen? Zo niet, is het dan de

Vlor die deze opdracht krijgt, of laat u de registratie los? Hoe zult u ervoor zorgen dat de sociale ongelijkheid in het hoger onderwijs, die duidelijk blijkt uit de OESO-cijfers, wordt aangepakt? Welke maatregelen neemt u, welk kader schept u om instellingen te stimuleren om extra in te zetten op kansengroepen? Wat is de timing hiervan?

De voorzitter: Mevrouw Soens heeft het woord.

Mevrouw Tine Soens (sp.a): Voorzitter, ik sluit me hierbij aan. Minister, in het Vlor-advies konden we lezen dat de Vlor verder wil inzetten op de werking inzake diversiteit die er is gekomen door het Aanmoedigingsfonds. Tijdens het actualiteitsdebat in oktober maakte u gewag van een pact voor sociaal beleid. Ik citeer u even: "We moeten bekijken waarvoor de hogescholen en universiteiten de middelen gebruiken, hoe ze worden ingezet en of we geen prioritering kunnen maken van elementaire zaken."

Hoe staat het daarmee? Zult u het beleid gericht op de ondersteuning van de studenten uit zwakkere groepen bijsturen, versterken of verduurzamen? Hebt u een zicht op het budget dat elke instelling inzet voor het wegwerken van die ongelijkheid, en of er ook in elke instelling een beleid ter zake wordt gevoerd? Hebt u een zicht op de omkadering voor de uitvoering van het gelijkekansenbeleid in elk van de instellingen, en hoe dat zich verhoudt ten opzichte van het vorige academiejaar, toen het Aanmoedigingsfonds nog bestond?

De voorzitter: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

Mevrouw Ann Brusseel (Open Vld): Voorzitter, minister, collega's, voor onze fractie is een betere en grotere instroom van kansengroepen in ons hoger onderwijs ook ontzettend belangrijk. In tijden van besparingen is het uiteraard niet zo gemakkelijk om op elk niveau meerdere projecten op te zetten, om daar meer centen aan te besteden enzovoort. Ik heb daar alle begrip voor. Het is des te belangrijker om ons onderwijs op het juiste niveau te versterken. Daarom heb ik enkele vragen wat dit betreft. Alle sympathie voor ondersteuning, in welke vorm dan ook, maar heeft men de concrete impact van projecten die werden georganiseerd met het Aanmoedigingsfonds, al ooit helemaal in kaart gebracht en onderzocht?

Ook menen we dat het zeer belangrijk is om voldoende cijfergegevens te verzamelen en een grondig onderzoek te doen. Ik zou immers heel graag weten wat het onderscheid is, welke de redenen zijn waarom iemand uit een kansengroep niet naar het hoger onderwijs doorstroomt, en dat dan uitgesplitst tussen universiteiten en hogescholen. Ligt dat aan het feit dat er kosten zijn voor de ouders, ook al krijgt men eventueel een beurs? Of ligt dat aan het feit dat jongeren zich niet genoeg voorbereid voelen, dat ze het niet aandurven, dat ze denken dat ze niet uit de juiste studierichting komen om verder te studeren?

Ik verduidelijk dit. Als iemand om te beginnen al het diploma niet behaalt, uitstroomt zonder diploma omdat heel de schoolcarrière moeilijk is verlopen, omdat hij van in de lagere school een leerachterstand heeft opgelopen die niet werd ingehaald, dan is dat al probleem nummer een. We zien dat de kansengroepen veel gemakkelijker in technische of beroepsafdelingen belanden die een moeilijkheid geven op het vlak van doorstroming naar het hoger onderwijs. Dat is voor mij de essentie, namelijk weten waar het probleem van de instroom precies zit.

Kunnen we dat oplossen met meer middelen voor studentenvoorzieningen? Of moeten we bekijken hoe we in het leerplichtonderwijs betere resultaten kunnen boeken? En natuurlijk, wat is de verhouding tussen de beide oplossingen?

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Krekels (N-VA): Ik wil van de gelegenheid gebruikmaken om nog eens extra onder de aandacht te brengen dat we in gelijke kansen vooral moeten investeren vóór men instroomt in het hoger onderwijs. Vorige week had ik een ontmoeting met een leerkracht in het hoger onderwijs, die me iets heel cruciaals heeft gezegd. Ze stelde dat men veel meer moet investeren dan twintig jaar geleden in de leerlingen die nu naar het hoger onderwijs gaan, maar dat men daar niet altijd meer evenveel uithaalt. In heel deze kwestie van gelijke kansen, ongeacht de sociaal-economische achtergrond van leerlingen, is uiteraard de kennis van het Nederlands heel belangrijk, maar ook de juiste oriëntatie is cruciaal. Collega Daniëls zal daar straks nog een vraag over stellen.

Diversiteit vraagt heel veel inspanningen van leerkrachten, ook in het hoger onderwijs, en dan moet dat uiteraard ook renderen. Leerkrachten willen immers die inspanningen wel doen, maar ze raken soms wel uitgeblust als ze zien dat die niet renderen, omdat die kinderen eigenlijk niet juist georiënteerd zijn en niet passen in de richting waarvoor ze hebben gekozen. Uiteraard geldt dat ook andersom: leerlingen raken uiteraard ook uitgeblust als ze merken dat ze iedere keer tegen die stroom moeten ingaan. Ik wil er hier dus toch de aandacht op vestigen dat we toch een groot realisme moeten behouden met betrekking tot het gelijkemansonderwijs en alle investeringen die dat van iedereen vergt. Die moeten ook zeker rendabel zijn.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer (CD&V): Voorzitter, minister, geachte leden, het is evident dat het gelijkemansbeleid in het hoger onderwijs ook binnen onze fractie een bezorgdheid is. We hebben de voorbije maanden al een paar keren soortgelijke discussies gevoerd. Ik wil er nog even aan herinneren dat in de memorie van toelichting van het programmadecreet duidelijk staat dat de administratieve verplichtingen die samenhangen met de bepalingen van het Aanmoedigingsfonds worden opgegeven, maar dat de doelstellingen van het Aanmoedigingsfonds integraal deel blijven uitmaken van de maatschappelijke opdracht van elke onderwijsinstelling. Minister, daarom kijken we met grote belangstelling uit naar uw antwoord.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

De heer Koen Daniëls (N-VA): In aanvulling op de zeer terechte vragen en bedenkingen van collega Krekels wil ik toch nog enkele zaken naar voren brengen. De vraagsteller lijkt te doen uitschijnen dat er in het hoger onderwijs door het stopzetten van die 6 miljoen euro op een totaal van 1,8 miljard euro op geen enkele manier nog aan diversiteit zou worden gedaan. Dat lijkt me toch wat kort door de bocht, temeer omdat net diezelfde instellingen stellen dat ze daar wel aan willen werken, maar dat het jammer zou zijn, mochten ze al hun geld ter zake aan papierwerk moeten besteden.

Ik wil nog even doorgaan op wat mevrouw Krekels daarnet heeft aangehaald. Ik denk dat we inderdaad niet zozeer moeten bekijken hoe we in het hoger onderwijs meer ondersteuning kunnen bieden, maar wel hoe het komt dat ze niet in het hoger onderwijs geraken, en hoe het komt, als ze daar wel geraken, dat er een dermate grote achterstand is.

Mevrouw Segers heeft er tijdens een plenaire vergadering, in november, denk ik, op gewezen dat mensen bij haar op de VUB na achttien jaar Nederlandstalig onderwijs toekomen en nog altijd geen Nederlands kennen. Dat moet men natuurlijk niet meer oplossen in het hoger onderwijs. Dat zijn zaken die men vroeger moet oplossen.

Minister, daarom wil ik u een heel concrete vraag stellen. Hoe wilt u vermijden dat kinderen door een taalprobleem niet tot in het hoger onderwijs geraken, en

dat ze, als ze er al geraken, vastlopen in dat hoger onderwijs? Daar ligt natuurlijk het paard gebonden.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik weet niet van wie u een cursus spreekwoorden hebt gekregen. *(Gelach)*

De heer Koen Daniëls (N-VA): Dat komt omdat ik net een bericht kreeg dat mijn dochter terug is van bij de paarden in de manege. Mijn excuses. *(Gelach)*

Minister Hilde Crevits: Ik kan dat begrijpen. Een paard, een kalf: vier poten. Het is u in ieder geval vergeven. Het ligt niet aan gebrekkig taalonderwijs, maar aan uw dochter.

Collega's, dit zijn interessante vragen. Ik ben het vanzelfsprekend eens met een aantal opmerkingen die aanvullend zijn gemaakt.

Mevrouw Meuleman, ik zal misschien eerst ingaan op de cijfers. U hebt het correct gezegd: die middelen van het Aanmoedigingsfonds zijn ingekanteld in de algemene werkingsmiddelen van de hogescholen en de universiteiten. We hebben daar inderdaad een besparing op toegepast, maar dan natuurlijk op de totaliteit van de werkingsmiddelen, niet op dat Aanmoedigingsfonds.

Het meest tastbare gevolg daarvan is in de eerste plaats dat de instellingen niet meer afzonderlijk moeten rapporteren over deze middelen. Het ging over ongeveer 6,5 miljoen euro op een totale financiering voor het hoger onderwijs van 1,7 à 1,8 miljard euro. Dat is dus minder dan 30 euro per student. Dat zijn dus beperkte middelen. De heer De Meyer heeft er ook al naar verwezen, maar ik wil het toch even benadrukken: alle actoren, zonder uitzondering, hebben aangegeven dat de verplichte registratie en rapportering compleet in wanverhouding stonden tot dat budget. Diverse leden hebben daar ook op gewezen. We hebben dat dus ingekanteld wegens al die rapporteringen en al die papieren. Er was ook nog eens een grote ruzie over de vraag hoe we die middelen moesten verdelen. Dat is dus weg.

Het klopt natuurlijk dat instellingen hun inspanningen voor gelijke kansen niet met die 6 miljoen euro alleen financierden. Dat is logisch, want het sociaal beleid is eigenlijk ingebed, vind ik, in het totaalbeleid van elke hogeschool en universiteit. Er zijn hier een paar leden die zeggen dat we aan die oriëntatie moeten werken, dat we ervoor moeten zorgen dat dat alles wordt versterkt in het secundair onderwijs. Ik ben het daarmee eens. Ik zal daar straks nog iets over zeggen. Ik vind het echter wel zeer logisch, en eigen aan het beleid van een hogeschool en universiteit, dat het sociaal is. Dat doen die instellingen ook. Dat moet eigenlijk. Dat is inherent aan hun opdracht. Je moet dat niet in een hok apart stoppen: dat hoort bij een goede werking, vandaar ook de beleidskeuze die is gemaakt om die middelen in de algemene enveloppe te integreren en geen aparte rapportering te vragen.

De verantwoordelijkheid voor dat sociaal beleid ligt bij de instellingen zelf. Zij moeten hierover ook rapporteren via hun jaarverslagen. Binnen de Vlor, de Vlaamse Interuniversitaire Raad (VLIR) en de Vlaamse Hogescholenraad (VLHORA) wordt overlegd over de invulling van dit beleid en wordt ook gezocht naar samenwerking en afstemming, net als naar mogelijkheden voor een betere monitoring.

Ik heb het nu eventjes over de bijkomende opmerkingen van mevrouw Soens en mijn door haar geciteerde woorden. Die woorden komen uit een discussie over de STUVO-middelen (studentenvoorzieningen), en niet over het Aanmoedigingsfonds. Het zijn middelen die dienen voor de realisatie van het sociaal beleid. Ik

maakte toen een opmerking over de wijze waarop ze worden aangewend. Iedereen is vrij om dat te doen zoals hij of zij dat wil, maar ik vroeg me af of het niet goed zou zijn om een pact over de prioriteiten te sluiten. Ik gaf het voorbeeld van het gebruik van STUVO-middelen voor het goedkoop maken van skireizen of voor de investering in prioritaire studentenkamers. Volgens mij is het nuttig daarover eens een gesprek te voeren. Ik leg als minister niets op, maar vraag dat de universiteiten en hogescholen daar zelf eens naar kijken. Ze doen dat ook en ze overleggen in de Vlor, de VLIR en de VLHORA over de invulling van hun sociaal beleid. Elke universiteit en hogeschool kan dat ook zelf vorm geven.

Wat de planning betreft, zou het interessant zijn om na te gaan wat het gevolg is van een andere kijk. Maar vandaag zijn we halfweg het academiejaar: het is nog erg vroeg om nu al gevolgen te kunnen waarnemen. Ik heb alleszins geen grote klachten gekregen met meldingen dat er minder studenten zijn omdat die 6,5 miljoen euro in de algemene werkingsmiddelen zijn ingekanteld. U hebt wel een punt, mevrouw Meuleman, want als we moesten vaststellen dat uit de jaarverslagen blijkt dat het gelijkekansenbeleid geen issue meer is, dan hebben we interessante discussiestof. Het zou me evenwel sterk verbazen moest dat zo zijn. De vraag is pertinent, maar vandaag is het moeilijk om erop in te gaan. Laat ons dat eventueel volgend academiejaar doen.

Als we meten dan moet dat goed gebeuren, zo niet verbruiken we gewoon extra papier. Dat wil ik niet. Tot nu toe was er een centrale registratie opgezet die zou moeten gebeuren om vervolgens de 6 miljoen euro van het Aanmoedigingsfonds te verdelen over de instellingen. U kunt al raden op welke manier die registratie was vormgegeven: de categorieën waren opgemaakt in functie van de verdeling van de middelen en er was een totaal gebrek aan eensgezindheid onder de instellingen. Die manier van meten hebben we dus afgevoerd. Ze is ook overbodig geworden na de inkanteling van de middelen in de enveloppe. Dat wil echter niet zeggen dat de monitoring nu plotseling verdwijnt. Hogescholen en universiteiten verzamelen zelf al jaren allerlei informatie. Dat is ook logisch, aangezien het diversiteitsbeleid onder hun verantwoordelijkheid valt. In 2008 heeft de Vlor al een advies gegeven over de registratie van kansengroepen in het hoger onderwijs. Alle actoren – dus ook de vertegenwoordigers van het Minderhedenforum – werken binnen de Vlor nu opnieuw aan de actualisering van dit advies over de registratie van kansengroepen met het oog op een vereenvoudiging. Dat was een duidelijke vraag van de instellingen.

Los van wat universiteiten en hogescholen doen om samen te rapporteren over wat ze doen op het vlak van het kansenbeleid, is de Vlor het advies van 2008 aan het actualiseren. Dat gebeurt in de commissie Diversiteit van de Vlor en een aparte werkgroep die zich over de specifieke registratie van studenten met een functiebeperking buigt. Het is een systeem dat al goed loopt, maar nu werkt men de knelpunten met betrekking tot de bestaande procedures en formulieren weg. Dat geactualiseerde advies komt er nog dit academiejaar. Dit toont aan dat de aandacht voor gelijke kansen in het hoger onderwijs zeker niet is stilgevallen, integendeel. Ik kijk uit naar de afspraken en definities die de Vlor zal voorleggen. Het is belangrijk dat er meer eenduidigheid komt, en ook wat meer eenvoud. Iedereen rapporteert op zijn manier, maar voor mij is het belangrijk dat de rapportering wordt afgestemd op heldere en relevante kernindicatoren. Dat ontslaat ons van de taak dat nog eens centraal te gaan managen, wat weer voor veel papierwerk zou zorgen. De Vlor zal dus met 2015 voor ogen het advies van 2008 actualiseren, met het oog op de implementatie door alle hogescholen en universiteiten.

Het is mogelijk om op het centrale niveau informatie bij te houden. Technisch zijn er alvast mogelijkheden via de Databank Hoger Onderwijs. We springen wel behoedzaam om met alle aspecten van de privacy, want die moeten we

respecteren. Eerst moet er nu een akkoord over de kernindicatoren komen. Dat komt er nog dit academiejaar, en dan kunnen we voortwerken.

Er zijn vragen over sociale ongelijkheid. Meten lost het probleem niet op. Men moet met de informatie aan de slag, dat is duidelijk. Het probleem is grotendeels gekend. Een gegeven, uit de tijd van het Aanmoedigingsfonds: minder dan 6 procent van de jongeren met laaggeschoolde ouders stroomt door naar het hoger onderwijs. Het is een hallucinant cijfer. De inspanningen ter bevordering van de democratisering zijn goed, want ze zorgen ervoor dat meer jongeren doorstuderen. Maar het probleem kan men niet enkel in het hoger onderwijs aanpakken, aangezien het zich al bij de instroom manifesteert. Ook in het secundair onderwijs moet een en ander beter gebeuren.

De heer Daniëls heeft het over de taal. Wel, in Antwerpen loopt er aan de universiteit een project met allochtone jongeren die de stap naar het hoger onderwijs hebben gezet. Die allochtone jongeren bezoeken gezinnen met laatstejaarsstudenten in het secundair onderwijs – zeker wanneer het om meisjes gaat – om hen ervan te overtuigen hoger onderwijs te volgen. Het is een klein, maar interessant project dat echt wel kan helpen. Ik wil nagaan of het experiment niet kan worden veralgemeend. Wellicht gebeurt dat ook in Leuven. Eergisteren was ik overigens in Maris Stella, in Antwerpen. Daar komen verpleegkundigen de vijfde- en zesdejaars vertrouwd maken met de opleiding.

De doelstellingen voor een geïntegreerd sociaal beleid blijven behouden. Hogescholen en universiteiten hebben hierover in 2005 de engagementsverklaring 'Diversiteit als meerwaarde' ondertekend. Vorig jaar nog heeft de Raad Hoger Onderwijs van de Vlor geoordeeld dat deze engagementsverklaring nog steeds actueel is. Ik heb er dus alle vertrouwen in dat alle actoren deze engagementen blijven waarmaken.

Omdat de doorstroming van de leerplicht naar het hoger onderwijs zo precair is, zullen een goede toeleiding en oriëntering een belangrijke rol spelen. Ik verwijs dan naar OD XXV, dat gisteren in de plenaire vergadering is behandeld, en naar de verplichte maar niet-bindende toelatingsproeven die moeten toestaan om beter te kiezen.

Straks heb ik het nog over de oriënteringsproef SIMON. Wat ook kan helpen, is de volwaardige uitbouw van ons hoger beroepsonderwijs hbo5: dat debat moeten we hier nog voeren. Hbo5 is voor jongeren uit kansengroepen vaak een tussenstap naar het hoger onderwijs. Ook de discussie over hbo5 verpleegkunde komt er nog aan, en gisteren heb ik me over een aantal schriftelijke vragen over dat onderwerp gebogen. Dat wordt nog een zware discussie. Mevrouw Meuleman, mijn antwoord is misschien breed uitgewaaierd en soms naast de kwestie, want uw vraag betreft het Aanmoedigingsfonds, maar het is een breed verhaal dat onder meer met taal heeft te maken. Daarover zijn goede afspraken in het regeerakkoord gemaakt.

Mevrouw Elisabeth Meuleman (Groen): Ik heb nog enkele opmerkingen. Ik hoor hier zeggen dat het lot van gelijke onderwijskansen toch niet zal afhangen van zo'n kleine som, die initieel ongeveer 5 miljoen euro bedroeg. Er is gezegd dat ik insinueer dat universiteiten en hogescholen daardoor geen diversiteitsbeleid meer zouden kunnen voeren. De heer Daniëls maakt wel meer van dat soort van intentieprocessen, maar ik heb dat op geen enkel moment willen insinueren. Het bedrag is inderdaad niet groot, maar diende wel twee duidelijke doelstellingen: data over in- en uitstroom van alle kansengroepen – allochtonen, maar ook mensen met een beperking – vergaren en innovatieve projecten stimuleren. Er is wel degelijk met allerlei projecten geïnoveerd. Het Aanmoedigingsfonds zorgde ervoor dat men die projecten kon opstarten, zodat diversiteitsplannen konden worden opgebouwd en diversiteitsmedewerkers er hun schouders onder konden zetten.

We kunnen vandaag de gevolgen nog niet zien, maar we zien al wel wat er gebeurt. Blijven de medewerkers in dienst of worden ze ontslagen? In dat laatste geval betekent dit dat een aantal projecten zullen vastlopen en dat een gedeelte van innovatie zal wegvallen. Ik zeg niet dat dit betekent dat er geen aandacht meer uitgaat naar diversiteit. De kern van mijn vraag ging daarover: wat zijn de directe gevolgen? In elk geval hoor ik stemmen die zeggen dat hier en daar projecten zijn stopgezet en medewerkers niet werden vervangen of zullen worden ontslaan.

Ik ga akkoord met iedereen die zegt dat we vroeger moeten inzetten op gelijke onderwijskansen omdat de doorstroming naar het hoger onderwijs klein is. We weten dat allemaal. Tezelfdertijd loont het de moeite om studenten uit kansengroepen die wel in het hoger onderwijs zijn geraakt extra te begeleiden. Ik heb nooit beweerd dat die middelen ervoor zouden zorgen dat de doorstroming perfect zou verlopen en dat het wegvallen van het Aanmoedigingsfonds het gelijkheidsbeleid zal doen ineensinken, maar het is wel de bedoeling dat zij die er wel geraken extra begeleiding zouden kunnen krijgen. Dat mag niet wegvallen. Voorts moeten de innoverende projecten blijven bestaan.

Wat het registreren van gegevens betreft, is men blijkbaar naar oplossingen aan het zoeken, met medewerking van de Vlor. Men kan maar vooruitgang boeken als men een beter zicht heeft op de cijfers. In een interview las ik dat men op de VUB vindt dat het nog meevalt met die planlast. Minister, u stelde dat iedereen de planlast als gigantisch groot aanvoelt. Vragen om te registreren zorgt voor planlast, en die moet zo beperkt mogelijk worden gehouden. U hebt het veel over planlast en autonomie; daar slaat u veel mee dood. Dat mag geen excuus zijn om belangrijke zaken als gelijke onderwijskansen stil te leggen. Integendeel, ik denk dat we moeten streven naar zo veel mogelijke resultaatsverbintenissen. U verwijst naar de autonomie en naar het feit dat we de processen niet hoeven te monitoren.

Uw twee belangrijke doelstellingen zijn ook de mijne: zo min mogelijk planlast en zo veel mogelijk autonomie. We moeten dan wel nagaan of er geen resultaatsverbintenissen mogelijk zijn. Ik wil daarover samen met u nadenken. In elk geval mogen we doelstellingen inzake gelijke onderwijskansen en de goede begeleiding van mensen die toch met een achterstand beginnen nooit loslaten onder het mom van de zorg de planlast niet te verhogen of de autonomie niet te respecteren. Het is belangrijk om goed te blijven registreren. Als blijkt dat instellingen zelf de gegevens moeten bijhouden en daarover niet moeten rapporteren – zo las ik dat toch in dat interview – dan vrees ik voor de resultaten. Ik heb uit uw antwoord wel begrepen dat u dat van plan bent en dat de Vlor daarmee bezig is.

Mevrouw Tine Soens (sp-a): Ik heb nog drie punten. Een: ik wil tegenspreken dat pas na de inkanteling van het Aanmoedigingsfonds in de algemene enveloppe werd bespaard. In het Vlor-advies over het programmadecreet staat er letterlijk dit: "De middelen oorspronkelijk voorzien voor het Aanmoedigingsfonds worden, na het in mindering brengen van een bedrag van 132.887,81 euro (10% besparing), opgenomen in de globale werkingsuitkering (...)".

Twee: uw citaat uit het actualiteitsdebat ging niet enkel over de STUVO-middelen, maar ook over het Aanmoedigingsfonds. U zei letterlijk: "Zowel het Aanmoedigingsfonds als de STUVO-middelen zijn bedoeld om studenten op een goede manier te begeleiden en ervoor te zorgen dat ze alle kansen krijgen om een opleiding te volgen. We moeten bekijken waarvoor de hogescholen en de universiteiten de middelen gebruiken en hoe ze worden ingezet."

Drie: ik denk dat het belangrijk is dat het diversiteitsbeleid en de gevolgen van de inkanteling van het Aanmoedigingsfonds worden gemonitord. Ik heb wel begrepen dat u dat zeker wilt doen, en we steunen u op dat punt.

Minister Hilde Crevits: Mevrouw Soens, wat die 10 procent betreft, hebt u gelijk. Het Aanmoedigingsfonds is er niet meer. Ik betwist het verslag niet. Ik wist dat het met de STUVO-middelen te maken had. Het intrigeert me. Ik ben geen grote fan van rapportage en dergelijke. Maar ik ben echt wel geïnteresseerd in de aanwending van die middelen. Daarover rapporteert men niet zo gemakkelijk en ook niet zo graag.

Als we hier het debat over gelijke kansen voeren, laat ons dan de kaarten op tafel leggen. Vandaar dat ik het interessant vind dat de Commissie Diversiteit nagaat wat de kernindicatoren zijn. Laat ons die opnemen als basis voor de rapportering. Dan rapporteert iedereen ofwel in zijn jaarverslag ofwel houdt de overheid het centraal bij ofwel komt er een apart rapport. Voor mij is het gelijk, maar er moeten relevante kernindicatoren zijn.

De beste indicator voor het gelijkheidskansenbeleid is nagaan of de participatie van kansarme jongeren in het hoger onderwijs stijgt en wat hun uitstroom is. Als jongeren uit kansengroepen meer participeren aan het hoger onderwijs, dan is dat niet mijn verdienste maar wel die van het secundair onderwijs of de hogeschool of universiteit zelf. We moeten ze alle tijd en ruimte geven om daar goed mee bezig te zijn.

Mevrouw Meuleman, als er iets is wat ik in het voorbije half jaar heb ervaren, dan is het de extreme planlast in het hoger onderwijs. Alles moet worden gerapporteerd. Voor het minste uurtje zorg dat een leerling krijgt in een secundaire school, moeten zeven rapporten worden gemaakt voor de overheid, de CLB's, de school enzovoort. Het is verschrikkelijk.

De projecten worden misschien stopgezet, maar we bergen de resultaten op een goede manier. De instellingen hebben moeten cofinancieren. Dat betekent dat ze er centen in hebben gestopt. Ze zullen dus niet zomaar zeggen: "Gedaan ermee want het was een cadeautje van de Vlaamse overheid." Ik heb er geen enkel probleem mee om te vragen hoe de projecten lopen of gelopen hebben en of ze ermee willen doorgaan. Misschien halen we daar zaken uit die 'instellingenbreed' kunnen worden geïmplementeerd. Ik wil dat doen als de administratie daar nog niet spontaan mee bezig is.

Het gelijkheidskansenbeleid is belangrijk. We zullen zeker verder monitoren. Ik wacht op het advies van de diversiteitsgroep en de Vlor om na te gaan welke kernindicatoren er gemonitord moeten worden. Dan zou er met de hogescholen en universiteiten een uniforme manier moeten worden afgesproken. Wat betreft de STUVO-middelen ben ik misschien te ambitieus. Het zou voor mij ideaal zijn dat er een ranking van de prioriteiten is. Ik begrijp dat ze erg op hun autonomie staan en we zullen dus zien waar we geraken.

Mevrouw Caroline Gennez (sp·a): Het klopt dat het om een klein bedrag gaat op een grote enveloppe van 1,8 miljard euro.

Nog een doelstelling van het Aanmoedigingsfonds was een opstap te zijn voor de herziening van het Financieringsdecreet. In het secundair onderwijs houden we rekening met de kenmerken van de leerlingen voor de financiering. Het is niet onverstandig om dat ook in hoger onderwijs te doen. De gelijke kansen worden dan als kern van de financiering meegenomen. Dat verlaten we nu volledig. We hebben via het Aanmoedigingsfonds projectmatige financiering gehad. Ik vind het goed dat u wilt monitoren wat er gebeurt of zal gebeuren. Het is wel een beetje vreemd dat u eerst de middelen inkantelt en dan evalueert wat er met de projecten gebeurt.

Inzake de registratieplicht en de planlast heb ik vernomen dat er binnen de Vlaamse Interuniversitaire Raad (VLIR) werk wordt gemaakt van een specifieke

vorm van registratie. Ze ondervinden geen problemen met evidente criteria zoals thuistaal, opleidingsniveau van de moeder en functiebeperking. Dat is duidelijk en makkelijk te registreren. Over etniciteit is er binnen de VLIR nog discussie. Binnen de Vlaamse Hogescholenraad (VLHORA) loopt de registratie moeilijker. De vraag is of we dat willen centraliseren. Zo ja, eventueel binnen de Vlaamse Universiteiten en Hogescholen Raad (VLUHR)?

De projecten uit Antwerpen die u aanhaalt, zijn zeker waardevol om de link tussen studerende studenten, etnisch-culturele minderheden en kandidaat-studenten in het secundair onderwijs te versterken. Ook aan andere instellingen zijn er tutoringprojecten die de band versterken en die zinvol zijn. Misschien moet u, los van het Aanmoedigingsfonds of gekleurde middelen, overwegen om daar meer op in te zetten als een horizontale beleidslijn.

Minister Hilde Crevits: Voor studenten met een functiebeperking en een studiebeurs zijn er nu al wegingsfactoren van 1,5. Er wordt dus al rekening mee gehouden. U kunt niet zeggen dat het Financieringsdecreet er geen rekening mee houdt.

Ik was verrast toen u over de VLIR begon. Ik heb in mijn antwoord uitvoerig uitgelegd waar de Vlor, VLIR en VLHORA mee bezig zijn. U herhaalde eigenlijk wat ik al had gezegd. Voor mij is het koffiedik kijken of de registratie centraal zal gebeuren of niet. Privacy speelt daar een rol in. Voor mij is de gemakkelijkste weg de beste.

We investeren in tutoringprojecten en daar is niet op bespaard, behalve de generieke besparing. Het is relevant dat ze apart blijven bestaan omdat ik erin geloof en velen met mij.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Tine Soens aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over Erasmusbeurzen – 1065 (2014-2015)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: Mevrouw Soens heeft het woord.

Mevrouw Tine Soens (sp-a): Voorzitter, minister, jaarlijks gaan tal van studenten uit het hoger onderwijs in het buitenland studeren in het kader van het Erasmusprogramma. Instellingen van het hoger onderwijs hebben hiervoor samenwerkingsakkoorden met buitenlandse instellingen. De Vlaamse overheid moedigt deze buitenlandse ervaring aan door aan iedere student een beurs toe te kennen.

Voor het academiejaar 2014-2015 werden beurzen door de hervormingen van Erasmus+ voor het eerst afhankelijk gesteld van de bestemming. Er zijn nu drie categorieën: het bedrag van de beurs gaat van 235 euro voor landen uit categorie 3 tot 335 euro voor landen uit categorie 1. De hoogte van de beurs is ook afhankelijk van het statuut dat de student in Vlaanderen heeft. In het vroegere systeem werd enkel een onderscheid gemaakt tussen studenten met het statuut van beursstudent en bijna-beursstudent met 370 euro per maand en alle andere studenten met 310 euro per maand.

In maart moeten de instellingen van het hoger onderwijs hun aanvraag voor middelen voor de beurzen van 2015-2016 indienen. Er zou dan een bedrag toegekend worden volgens het aantal geregistreerde maanden van studenten die

naar het buitenland gaan. Gezien het stijgend aantal studenten die een Erasmuservaring wil opdoen, is het duidelijk dat het programma leeft. De Vlaamse Regering heeft in het verleden duidelijk de intentie getoond om deze internationalisering te steunen. Ook u doet dit, want ik las in uw beleidsnota: "Ik geef opvolging aan het actieplan mobiliteit en bouw zo de internationalisering van ons hoger onderwijs verder uit. De Vlaamse doelstelling is om tegen 2020 33 procent van alle afgestudeerden een internationale ervaring aan te bieden."

Met het oog op het volgend academiejaar en de aanvraag voor beurzen deze maand, heb ik een aantal vragen. Welke maatregelen bent u van plan te nemen om de internationalisering van ons hoger onderwijs te ondersteunen? Hebt u reeds zicht op het aantal maanden dat zal worden aangemeld voor academiejaar 2015-2016? Blijven de beursbedragen op hetzelfde niveau, ook de komende jaren? Worden die geïndexeerd? Hoeveel bedraagt het deel van Vlaanderen in zo'n beurs? Blijft dat gelijk?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dames en heren, het opdoen van een internationale ervaring biedt zonder twijfel een meerwaarde voor de student. Zorgzaam omgaan met het beschikbare budget, instaan voor kwaliteit van de uitwisseling en stimuleren van internationale bewegingen zijn krachtlijnen van ons beleid. Het kader voor de internationalisering van het hoger onderwijs is het actieplan mobiliteit 'Brains on the Move' van september 2013. De meeste acties die werden opgezet om de internationalisering te stimuleren, zijn ondertussen in uitwerking. Zo is er bijvoorbeeld een sensibiliseringscampagne naar studenten gerealiseerd in het najaar van 2014. Deze campagne werd herhaald in februari 2015. Meerdere nieuwe beurzenprogramma's zijn opgezet of bestaande programma's zijn verder uitgewerkt. Daarbij is het van belang te noteren dat de Europese middelen voor Erasmus+ voor leermobiliteit voor Vlaanderen gedurende deze legislatuur fors zullen toenemen van 7,6 miljoen in 2014 tot 12,8 miljoen in 2019. Een toename met bijna 70 procent, meer bepaald 68,2 procent.

Daarnaast wordt intens ingezet op het structureel inbedden van internationalisering in de curricula door het stimuleren van gezamenlijke opleidingen en het ontwikkelen van 'mobility windows'. Dit is de structurele inbedding van internationale mobiliteit voor studenten bij het ontwerpen van het curriculum. Een bepaald aantal credits kan dan bijvoorbeeld aan een buitenlandse instelling gevolgd en verworven worden. Maar ook het organiseren van 'summer courses' draagt bij tot de internationale uitstraling van ons hoger onderwijs.

Uiteraard is er ook oog voor de kwaliteit van mobiliteit en internationalisering in het algemeen. Hiertoe is onder andere sinds januari 2015 een project gestart om een tool te ontwikkelen dat zal toelaten de kwaliteit van internationale partnerschappen te meten. Om de impact van deze acties op effectieve studentenmobiliteit te kunnen meten, wordt er tevens druk gewerkt aan een vernieuwd registratiesysteem, namelijk DHO2.0, op Vlaams niveau.

Rekening houdende met de substantiële groei van de Europese middelen wil ik onderzoeken om de beschikbare Vlaamse middelen op een meer of de meest innovatieve wijze in te zetten. Moeten we niet meer gericht bepaalde groepen de mogelijkheid bieden om verder en/of langer een internationale studie-ervaring op te doen, in plaats van gewoon meer Vlaamse studenten naar Europese bestemmingen te sturen? Ik doe daar nu geen uitspraken over. Het is voer voor gedachtewisselingen.

Op 7 oktober 2014 heeft de Europese Commissie de oproep 2015 gelanceerd voor mobiliteitsprojecten in het hoger onderwijs tussen de programmalanden. De hogeronderwijsinstellingen hadden tijd tot 4 maart 2015 12 uur 's middags om

hun aanvraag in te dienen. Europese Programma's voor Onderwijs, Opleiding en Samenwerking (EPOS), het Nationaal Agentschap van Vlaanderen voor Erasmus+ moet nu na controle, op basis van de ontvangen aanvragen een berekening maken van het aantal aangevraagde beursmaanden. Dit moet kortelings kunnen worden afgerond. EPOS zal me in principe in de loop van volgende week het exact aantal gevraagde maanden kunnen meedelen. Ik zal u dat laten bezorgen van zodra ik het weet.

Voor academiejaar 2015-2016 behouden we de huidige beursbedragen voor Erasmusstudentenmobiliteit. De beursbedragen zijn gemoduleerd naar land van bestemming in functie van de levensduurte en de categorie waartoe de student behoort. Het gaat om beurs-, beurstarief- en bijna-beursstudenten ten opzichte van andere studenten en ze variëren tussen de 235 euro en de 435 euro per maand.

Momenteel wordt het financiële plaatje voor de komende jaren in kaart gebracht, niet enkel voor wat betreft de Vlaamse middelen voor Erasmusbeurzen, maar ook voor andere initiatieven op het vlak van internationalisering. Wanneer die oefening is afgerond, kunnen we de evolutie van de beurzen bekijken op langere termijn. Daarbij is het voor mij belangrijk om de beursbedragen – rekening houdende met de door Europa vastgelegde minima en maxima – op een bepaald niveau te houden zodat er duidelijk stimulerend effect kan zijn.

De voorzitter: Mevrouw Soens heeft het woord.

Mevrouw Tine Soens (sp-a): Ik heb nog een bijkomende vraag. Wanneer kunnen we de timing in verband met de registratie ongeveer verwachten? Ik had gehoopt dat u zich ging uitspreken over het al dan niet extra inzetten op of gericht werken naar bijvoorbeeld kansengroepen. Ik las in het Vlor-advies over de implementatie van Erasmus+ dat het net een probleem is dat kansengroepen minder internationaal mobiel zijn en dat er net extra aandacht voor hen moet zijn, niet alleen op het vlak van de beurzen zelf, maar ook op het vlak van de ondersteuning. Ik had gehoopt dat u daarover al wat meer kon zeggen.

Tot slot ben ik blij te horen dat u alvast zult proberen om de beursbedragen op hetzelfde niveau te houden. We zullen dat uiteraard verder opvolgen.

Mevrouw Ann Brusseel (Open Vld): Ik heb me niet aangesloten bij deze vraag, maar als er extra gegevens komen in verband met deze vraag, kunnen die dan naar alle leden worden verzonden?

Minister Hilde Crevits: Ik weet niet of het reglement het toestaat, maar in feite kan ik gewoon het antwoord op die vraag toevoegen aan het verslag, dan is het beschikbaar voor iedereen. Het antwoord betreft het aantal maanden dat aangemeld wordt.

De voorzitter: Mevrouw Tine Soens heeft het woord.

Mevrouw Tine Soens (sp-a): Minister, kunt u nog antwoorden op mijn vraag in verband met de timing?

Minister Hilde Crevits: Ik heb er geen zicht op. Ik moet het bekijken. Ik weet dat eraan wordt gewerkt. Ik heb gehoord dat het zo spoedig mogelijk zal gebeuren, maar dat is uiteraard geen antwoord op uw vraag.

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Krekels (N-VA): In 2012 was er een advies van de Vlor over Erasmus+. Daarin werd gepleit voor...

Minister Hilde Crevits: Ik beschik over dat advies, maar het is recenter. Het is van december 2014. Blijkbaar gaat het wel om hetzelfde advies.

Wij hebben dat advies ook gelezen, maar ik wil het hele plaatje zien. Er zijn de bedragen, de vraag hoe groepen kunnen worden gestimuleerd, of we bepaalde doelgroepen moeten stimuleren, of het voor de ene doelgroep interessanter is dan voor de andere, dan wel of iedereen moet worden aangemoedigd. Het is nog wat koffiedik kijken. Als ik daar nu al iets over zeg, heb ik niet de kans om in alle rust de nodige evenwichten te zoeken. Ik heb het advies wel gelezen, dus ik weet wat men erover schrijft.

Mevrouw Kathleen Krekels (N-VA): Ik had nog een vraag over de transparantie van de beschikbare middelen. Dat wordt ook vermeld in dat advies. Is daar zicht op? In het advies wordt er gesproken over eventuele verschuivingen als er overschotten zijn. Ik wou dat even navragen, maar we zullen dat wel vernemen bij de verdere bespreking.

Minister Hilde Crevits: Ik heb intussen gezien dat het advies van 2012 'Erasmus for All' als titel had. Dat is blijkbaar de vorige versie. Het meest recente advies dateert van eind december.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over gezonde voeding op school – 1072 (2014-2015)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Mevrouw Katrien Schryvers (CD&V): Voorzitter, minister, collega's, de vraag is al enkele weken geleden ingediend, maar het blijft een thema dat vaak terugkomt. Gisteren verscheen in de pers het bericht dat 10 procent van de pasgeboren baby's te veel weegt. Dat heeft uiteraard niet specifiek met deze vraag te maken, maar het gaat toch ook over het belang van gezonde voeding. Deze ochtend hoorden we in het nieuws dat we te veel suikers innemen. Er is in het verleden natuurlijk al heel wat gebeurd in het kader van het gezondheidsbeleid op school. Het is een thema dat in het Vlaams Parlement al meermaals aan bod is gekomen de voorbije jaren.

Er is ook al sedert enkele jaren een project 'Fruit op school', dat kinderen en jongeren ertoe moet aanzetten om meer fruit te eten. Recent vernamen we dat minister Schauvliege 520.000 euro extra uittrekt om dat project te kunnen uitbreiden. Ze doet daarvoor onder andere een beroep op de extra middelen die de Europese Commissie ter beschikking stelt. Het project liep al in het basisonderwijs, waar de leerlingen al konden genieten van gratis groenten en vooral fruit op school, tenminste op de scholen die deelnamen. Dat wordt nu uitgebreid naar het buitengewoon secundair onderwijs. De bedoeling is om leerlingen van het basisonderwijs en het buitengewoon secundair onderwijs minstens één keer per week fruit te doen eten.

In de vorige regeerperiode stelde ik al herhaaldelijk vragen over het gezondheidsbeleid op school, onder meer over het drankenaanbod en de aanwezigheid van drank- en snoepautomaten, hetgeen ook een thema blijft dat de gemoederen kan doen oplaaien. De vorige minister was er geen voorstander van om een verbod op het aanbod van frisdrank of de aanwezigheid van drank- of snoepautomaten op te leggen aan scholen. U hebt zich in dezelfde zin uitgesproken.

Uit de indicatorenmeting van 2012 van het Vlaams Instituut voor Gezondheids-promotie en Ziektepreventie (VIGeZ) blijkt dat er sinds 2009 meer basisscholen zijn die frequent gezoete melkdranken aanbieden, terwijl het aanbod van ongezoete melk achteruitgaat. Ook in secundaire scholen was het aanbod van melkproducten met toegevoegde suikers tegenover 2009 opvallend gestegen. Veel secundaire scholen bieden ook fruitsap aan, vaak gesuikerd, en erg vaak worden er dagelijks frisdranken en light frisdranken aangeboden. De vorige minister vond ook dat de school de vrijheid moest behouden om weldoordachte keuzes te maken op het vlak van gezondheidsbeleid. Uit de cijfers van de indicatorenmeting van het VIGeZ blijkt echter dat scholen niet altijd opteren voor de meest gezonde piste.

Een tijdje geleden verscheen in de pers dat er steeds meer jonge kinderen te kampen krijgen met slechte tanden. Tandartsen spreken van gebitten bij peuters met maar liefst tien tot twaalf slechte tandjes. Vooral het gebruik van suiker, zoals in frisdranken, blijkt de grote boosdoener. Daarnaast is het in het kader van het armoedebeleid – en ik wil die link leggen – belangrijk dat scholen voorzien in een aanbod van water. Dat is expliciet opgenomen in de gids voor armoedebeleid op school. Ik heb daarover in het verleden ook al vragen gesteld. Het blijkt wel dat een groot aantal scholen, maar nog niet alle, daarin al voorzien.

We kunnen natuurlijk altijd de discussie over het effect van een verbod voeren. Hoe kunnen we positief motiveren? Immers, wat binnen de schoolmuren wordt verboden, is te verkrijgen op honderd meter buiten de schoolmuren. Die discussie kan hoog oplaaien, maar als we al heel wat stappen kunnen zetten op het vlak van positieve motivering, kunnen die al heel wat effect hebben.

In dat kader hadden we het in de vorige regeerperiode ook al over een label 'Gezonde School'. Minister Smet vond dat aanvankelijk positief. Er zijn natuurlijk ook aanbevelingen in verband met 'Gezonde School'. Uiteindelijk koos de minister er later toch niet voor.

Minister, ik heb volgende vragen. Het project Fruit op School bestond al in het basisonderwijs. Hoeveel basisscholen maakten hier gebruik van? Beschikt u over de cijfers per provincie en per onderwijsnet? Het project zal uitbreiden naar het buitengewoon secundair onderwijs. Hoeveel scholen uit het buitengewoon secundair zullen hier gebruik van maken? Plant u, eventueel samen met minister Schauvliege, ook een uitbreiding naar heel het secundair onderwijs? Zo ja, op welke termijn? Hoeveel bedraagt het totale budget voor dit project? Hoe staat u tegenover het invoeren van een label 'Gezonde School'? Op welke manier zult u werk maken van een gezondheidsbeleid op school en scholen stimuleren hier de nodige aandacht aan te geven? In hoeverre werkt u op het vlak van gezonde scholen samen met de minister bevoegd voor het welzijn? Immers, een en ander sluit uiteraard aan bij de gezondheidsdoelstellingen. Het is geen beleidsdomein van Onderwijs alleen. Het beleid moet transversaal worden gevoerd, en in de gezondheidsdoelstellingen passen van het departement Welzijn.

De voorzitter: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

Mevrouw Ann Brusseel (Open Vld): Minister, het is me al opgevallen dat dit u zeer na aan het hart ligt. Ik stuurde u deze ochtend daarover een tweetje toen ik op de radio hoorde dat de Wereldgezondheidsorganisatie zei dat we moeten oppassen met onze suikerconsumptie omdat ze te hoog is in de westerse landen. We hebben te kampen met de gigantische diabetesproblematiek. En misschien ga ik nu een beetje fors klinken, maar ik durf wel de vergelijking te maken met problemen zoals tabak. Men heeft er jaren over gedaan om de publieke opinie ervan te overtuigen hoe ongezond tabak is. Daarvoor is een heel lange weg afgelegd.

Vandaar, en ik zal het kort houden wegens het gevorderde uur, de vraag vanuit mijn fractie, in weerwil van sommige andere standpunten binnen mijn partij, om via ons onderwijs de gezonde voeding daadwerkelijk te ondersteunen. Dat moet niet gebeuren door vakoverschrijdende eindtermen die mooi zijn op papier, door tekeningen van appels in te kleuren, door aan de ouders te vragen een appel mee te geven. Dat is allemaal fijn, en sommige scholen doen het al zeer goed op dat vlak. Maar als er dan, vooral in het secundair onderwijs, ook een frisdrankautomaat staat, dan is dat een beetje jammer.

Je kan inderdaad zeggen dat je buiten de schoolmuren frisdrank kan gaan kopen, maar buiten de schoolmuren kan je ook sigaretten gaan kopen. Ik wil die automaat liever niet op school. Cola is immers bij overconsumptie ook zeer schadelijk. Ik zie sommigen raar opkijken – voor alle duidelijkheid: het is niet hetzelfde als een sigaret. In ons onderwijs bestaat een beleid omtrent gezonde voeding, maar de vraag rijst hoeveel gezonde voeding er in onze scholen beschikbaar is, aan welke prijs, waar er nog frisdrankautomaten staan en waar voldoende tijd en ruimte is voor lichamelijke opvoeding en voor meer beweging. Dat zijn de vragen die we moeten stellen en ze zijn een bekommernis van mij.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer (CD&V): Ik ben bijzonder tevreden met de vraag van onze collega. Als voorzitter van de commissie Landbouw in het Vlaams Parlement wil ik zeggen dat de problematiek over schoolfruit meermaals onderwerp geweest is van gesprek in die commissie tijdens de vorige legislatuur. Uiteraard moeten de subsidies passen binnen de Europese schoolfruitactie. Ik wil er alleen nog eens op wijzen dat het dagelijks verbruik van fruit bij ons in Vlaanderen minder dan de helft is van de gezondheidsaanbeveling. Het gezondheidsbeleid gaat natuurlijk over gezonde voeding, maar ook over beweging. Voor wat gezonde voeding betreft, blijkt dat kansarme gezinnen net nog minder gezonde voeding eten. Uit onderzoek blijkt echter dat de schoolfruitprojecten een gunstig effect hebben op het thuismilieu. Dat punt is dus toch niet onbelangrijk om aandacht aan te schenken.

Minister, ik weet dat er een spanningsveld is tussen waarover uw beslissingen en de autonomie van de scholen. Ik wil echter de bezorgdheid die onze collega naar voren heeft gebracht zeker ondersteunen en delen.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

De heer Koen Daniëls (N-VA): Wij delen absoluut deze bekommernissen, maar wij hebben toch een concrete vraag. Op dit moment wordt er op het vlak van gezonde voeding op school al heel wat gefinancierd, gesubsidieerd en ondersteund. Ik herinner me scholen die me lieten zien hoeveel voedingsdriehoeken, boterhammendozen, lesmappen en dergelijke, ze kregen toegestuurd. De vraag is toch wat er allemaal rechtstreeks of onrechtstreeks, hetzij met het budget van uw departement, hetzij met het budget van andere departementen, wordt gesubsidieerd versus het rechtstreeks inzetten op gezonde voeding, zoals het concrete project om gesubsidieerd fruit te bezorgen aan scholen. Ik zou graag weten wat de impact is van het bezorgen van onderleggers met de voedingsdriehoek versus er effectief voor zorgen dat scholen fruit hebben om uit te delen aan de jongeren.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Voorzitter, collega's, de gegevens die u vraagt, worden niet door mijn administratie bijgehouden, maar wel door het Agentschap voor Landbouw en Visserij. Men maakt geen opsplitsing per onderwijsnet, maar er is wel een opsplitsing per provincie. Volgens de tabel die ik ontving, namen er

tijdens het schooljaar 2011-2012 1133 scholen deel. In 2012-2013 waren dit er 1147. Dit schooljaar zijn dat er 1157, waarvan 44 in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest, 235 in de provincie Antwerpen, 179 in de provincie Vlaams-Brabant, 259 in de provincie West-Vlaanderen, 251 in de provincie Oost-Vlaanderen, 188 in de provincie Limburg en 1 school in Komen. In het buitengewoon secundair onderwijs zijn het er 40, waarvan 2 in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest, 9 in de provincie Antwerpen, 5 in de provincie Vlaams-Brabant, 10 in de provincie West-Vlaanderen, 8 in de provincie Oost-Vlaanderen en 6 in de provincie Limburg. Twee keer West-Vlaanderen boven dus, ik kan er ook niets aan doen. Als duidelijke conclusie kan ik geven dat het beter kan.

De schoolfruitregeling is een Europese actie, maar wordt gefinancierd en vraagt dus een budgettaire inspanning van de Vlaamse overheid. Landbouw en Volksgezondheid financieren die actie. Bij aanvang werden de basisscholen als focusgroep genomen. Dit schooljaar werd een uitbreiding naar het buitengewoon secundair onderwijs mogelijk omdat de Europese cofinanciering verhoogd is van 50 procent naar 75 procent. Omdat de doelgroep van leerlingen uit het buitengewoon secundair onderwijs gekenmerkt wordt door minder gezonde voedings- en beweginggewoonten, werden zij bij de uitbreiding meegenomen. Een verdere uitbreiding is niet gepland.

Voor dit project werd in 520.000 euro aan Vlaamse middelen voorzien, waarvan 220.000 euro door Welzijn, 220.000 euro door Landbouw en Visserij en 80.000 euro door het Vlaams Centrum voor Agro- en Visserijmarketing (VLAM). De Europese cofinanciering van 75 procent komt dan neer op 1.560.000 euro, wat het maximaal budget op 2.080.000 euro brengt.

Ik stel me de vraag of een label 'Gezonde school' het juiste middel is om het beoogde doel, een kwaliteitsvol gezondheidsbeleid op school, te bereiken. Met een label geef je aan dat een bepaalde doelstelling is bereikt, terwijl werk maken van een gezondheidsbeleid op school niet tijdelijk en nooit afgerond is. Toen ik minister van Mobiliteit was, heb ik zelf een label van 'Verkeersveilige school' ingevoerd en het brengt wel wat in beweging.

Ter ondersteuning van de scholen ontwikkelde het Vlaams Instituut voor Gezondheids promotie en Ziektepreventie (VIGeZ) een website rond de methodiek 'Gezonde School' met tal van instrumenten. Het is waar wat de heer Daniëls zegt: je kunt van alles stimuleren, maar je moet ook de output bekijken.

Ik verwijs naar ons debat van vorige week in deze commissie rond een antipestbeleid. We moeten vermijden dat scholen verschillende referentiekaders als geïsoleerde bijkomende opdrachten zien, maar hen ondersteunen in het leggen van linken en de beschikbare informatie laagdrempelig ontsluiten. Misschien kan een label wel helpen omdat veel scholen dat wel graag zullen hebben.

Ik zou het interessant vinden om te weten wat er in de schoolautomaten zit. Er zijn veel scholen waarvan ik weet dat ze nog een automaat hebben, maar dat er intussen yoghurt, fruitsap en gezonde producten in zitten. Ik wil die automaten niet weghalen omdat ik begrijp dat ze voor de scholen een bron van inkomsten zijn.

In 2016 komt er een gezondheidsconferentie. Een school dient als voorbeeld voor heel veel dingen, ook voor gezonde voeding, maar we moeten een beleid ontwikkelen dat op zoveel mogelijk fronten ontradend is. Er is een nauwe samenwerking met collega Vandeurzen rond het gezondheidsbeleid in scholen. Het werk maken van een gezondheidsbeleid op school wordt onder andere gekoppeld aan het behalen van de Vlaamse Gezondheidsdoelstellingen en daaropvolgende actieplannen: Gezonde voeding en beweging, Alcohol-, tabak- en

drugspreventie, Suïcidepreventie, Vaccinaties en infectieziekten. De CLB's spelen een belangrijke rol.

Ik deel zeker de zorg. Ik ondersteun de roep naar gezonde voeding, ook op school. Er zijn ook de schoolmaaltijden die heel belangrijk zijn. Ik gooi de idee van een label zeker niet weg. Met het label rond verkeersveiligheid is het gelukt. Sommige scholen gebruiken het nu als een troef.

Ik zal als [bijlage](#) de lijst met het aantal deelnemende scholen per provincie toevoegen en ook de lijst van het aantal deelnemende scholen in het buitengewoon secundair onderwijs.

Het wordt dus vervolgd. Ik kan niet beloven dat ik een regel ga opleggen, maar ik zal de idee van een label onderzoeken. De website is goed. Er zijn schatten aan informatie die vaak nog niet genoeg door scholen gekend zijn. Misschien moeten we er nog wat meer drukte over maken – dat kost ook niets – en dan zullen er misschien nog scholen aansluiten.

Toen het twee weken geleden in de media kwam, heb ik van heel wat scholen verontwaardigde reacties gekregen in de zin van: "Wij zijn er wel mee bezig." Ik was wat geschrokken. Het beweegt dus. De gezondheidsconferentie is de ideale hefboom om breed maatschappelijk en in de scholen een duidelijke boodschap te brengen.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Mevrouw Katrien Schryvers (CD&V): Minister, ik dank u voor uw antwoord en voor uw duidelijk engagement met betrekking tot de ondersteuning van een gezondheidsbeleid op school.

Ik ben het ermee eens dat steeds meer scholen hiermee bezig zijn. De leerkrachten vinden het belangrijker. Ik ben ervan overtuigd dat er meer vragen van de ouders komen. We weten allemaal dat dit onderwerp regelmatig in de kijker komt. De negatieve effecten van te veel suikers en dergelijke zijn gekend. De ouders zijn hier niet blind voor en zorgen er dan ook voor dat de scholen ter zake inspanningen leveren. Op dat vlak hebt u zeker gelijk.

Een label kan misschien positief werken. Het kan een uithangbord zijn. Ik kan me niet voorstellen dat het de bedoeling zou zijn de scholen meer werk te geven. Het gaat natuurlijk niet om een rapportering of iets dergelijks. Een school die aan een aantal elementaire voorwaarden voldoet, kan een label krijgen. Ik kan me niet voorstellen welke school dit label in die omstandigheden niet graag zou krijgen.

Minister, dit is enigszins vergelijkbaar met de verkeersveiligheid. U bent specialist ter zake. We zouden een positieve stimulans zonder de negatieve effecten kunnen geven. Er mag geen enkele bedoeling zijn om meer administratieve lasten en dergelijke op te leggen.

U hebt verklaard dat er ruimte is om de schoolfruitactie uit te breiden. Zult u ter zake, eventueel samen met uw collega's, een initiatief nemen? Het gaat dan natuurlijk specifiek om de scholen die aan het project deelnemen. Ik vermoed dat er ook scholen bestaan die een wekelijkse fruitdag organiseren zonder echt aan het project te participeren. Daar hebben we waarschijnlijk weinig zicht op. Indien het label van de gezonde school zou worden gelanceerd, zou dit zeker naar boven komen.

De voorzitter: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

Mevrouw Ann Brusseel (Open Vld): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Het is evident dat we dezelfde bezorgdheid delen. Ik ben ervan overtuigd dat veel

scholen al een goed gezondheidsbeleid voeren. Het is echter een brede problematiek. Het gaat niet enkel om de automaten. Ik heb het er moeilijk mee dat scholen winst moeten boeken en centen moeten binnenhalen met behulp van een automaat. Ik heb het moeilijk met dat principe op zich. Hoewel er niet meer in alle automaten frisdrank zit, gaat het me om het principe. Blijven die automaten al dan niet staan? Ik ben uiteraard zeer blij met de positieve evoluties in het gezondheidsbeleid.

Een ander belangrijk punt dat u hebt aangehaald, heeft allicht betrekking op een aanzienlijk budget. De vraag is wat 's middags aan welke prijs in de kantine wordt aangeboden. Gaat het dan om huisbereide voeding of om voeding die grotendeels industrieel is vervaardigd? Het is net daar het schoentje flink knelt. Aan die industriële voeding zijn veel suikers, zouten en smaakstoffen toegevoegd. Dat is niet zo gezond.

Met betrekking tot dit onderwerp wil ik even in de geschiedenis van het onderwijsbeleid terugkeren. Toenmalig minister Van den Bossche heeft besparingen doorgevoerd die veel gevolgen hebben gehad, onder meer met betrekking tot het aanbod aan verse maaltijden op school.

We mogen de scholen niet collectief aanspreken en dat zeker niet met het vingertje omhoog. Ik wil dat zeker niet doen. De reportage van Koppen XL indachtig, hebben we nog een belangrijke taak op dat vlak. Ik weet niet hoeveel aanwezigen die reportage hebben gezien. Ik was echt aangedaan door wat ik zag toen de boterhamdozen werden geopend. Ik vond het erg om te zien hoe weinig kinderen een gezond middagmaal meekregen. Omdat ik erg was aangedaan, ben ik hierom bekommerd.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het bereiken van de eindtermen wiskunde in de tweede graad van het secundair onderwijs en de instroom in het hoger onderwijs – 1112 (2014-2015)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

De heer Koen Daniëls (N-VA): Voorzitter, een tijdje geleden heb ik de voorstelling bijgewoond van Studievaardigheden en Interessemonitor (SIMON), een oriënteringstool van de Universiteit Gent. Dat was een zeer zinvolle voorstelling. Mevrouw Brusseel was daar trouwens ook aanwezig.

Een van de toen voorgestelde elementen die me hevig hebben doen schrikken, is dat 25 procent van de instromende studenten de eindtermen wiskunde van de tweede graad van het aso niet hebben behaald. Die leerlingen stromen in in het hoger onderwijs en halen de eindtermen niet van de tweede graad van het aso, een graad die helemaal op doorstroming is gericht.

's Anderendaags is een specifiek onderdeel hiervan in de krantenkoppen verschenen. Jammer genoeg, is in de kranten niet alles aan bod gekomen. Ze waren daar dan ook niet aanwezig. Blijkbaar kent 25 procent van de studenten de regel van drie niet. De basiskennis van de studenten baart de universiteiten natuurlijk zorgen.

Eenzelfde tendens vinden we weer in de peilingproeven wiskunde die in 2011 zijn afgenomen. Ik citeer het rapport: "De algemene percentages voor de verschillende wiskundetoetsen zijn globaal niet zo goed en erg verspreid: van 42 procent

voor functies van de eerste en de tweede graad tot 76 procent voor statistiek." Dit betekent dat 24 procent van de jongeren een statistiek in de media niet of nauwelijks kan lezen en problemen heeft met een verband, een gemiddelde en een mediaan.

Minister, ik zou u hierover een aantal vragen willen stellen. In het licht van de eindtermen is dit volgens mij belangrijk.

Ziet u een verband tussen het niet bereiken van de eindtermen van de tweede graad door instromers in het hoger onderwijs en het dalend studierendement in het hoger onderwijs? Misschien trap ik hier een open deur in. Mijn volgende vraag is echter minstens even belangrijk. Zo ja, welke maatregelen wilt u nemen om deze problemen in de toekomst te vermijden? Welke maatregelen wilt u niet nemen? Waarom niet?

Op welke termijn ziet u de noodzakelijke aanpak van de eindtermen? Deze vraag is gisteren met betrekking tot het basisonderwijs al aan bod gekomen. Nu gaat het echter om het secundair onderwijs. Ik heb het over een reductie, maar ook over een concretere formulering en ambitieuzere opstelling van de eindtermen.

Op welke wijze wilt u het hoger onderwijs bij deze aanpak betrekken? Ik heb het dan heel concreet over de opstelling, de reductie en de concretisering van de eindtermen.

De voorzitter: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

Mevrouw Ann Brusseel (Open Vld): Voorzitter, ik had eigenlijk een vraag om uitleg over hetzelfde onderwerp opgesteld, maar ik was iets te laat. Ik ben dan ook heel blij dat ik mijn vragen nu kan stellen. Het gaat immers om dezelfde problematiek, namelijk de peilingen.

Ik zal even de cijfers overlopen. Voor het eerst is bij 3873 leerlingen uit 237 klassen in 171 Vlaamse secundaire scholen een peiling afgenomen. Er is gekeken naar de beheersing van de eindtermen wiskunde in het tweede leerjaar van de tweede graad van het aso.

Deze peiling heeft verschillende pijnpunten aan het licht gebracht. Slechts 50 procent van de leerlingen beheerst de eindtermen betreffende getallenleer en algebra. Slechts 42 procent beheerst de eindtermen betreffende de functies van de eerste en de tweede graad. Wat het halen van de eindtermen betreft, is er bovendien een groot verschil tussen de optiegroepen. De optiegroepen omvatten klassieke talen, wetenschappen, sport, economie en humane wetenschappen. Slechts 10 procent van de leerlingen in de humane wetenschappen beheerst de eindtermen betreffende getallenleer en algebra.

De leerkrachten hebben zelf overigens toegegeven dat 8 procent van de eindtermen niet is gezien. Vooral de eindtermen betreffende ruimtemeetkunde worden vaak slechts gedeeltelijk of niet behandeld.

Minister, zijn naar aanleiding van deze peiling al concrete acties ondernomen? Plant u nog concrete maatregelen? Lijkt een eventuele actualisering van de eindtermen wiskunde van de tweede graad van het aso u opportuun?

Hoe wilt u een antwoord formuleren op de grote verschillen tussen de verschillende optiegroepen met betrekking tot het halen van de eindtermen? De groepen wetenschappen en klassieke talen scoren merkkelijk beter dan de groepen economie en humane wetenschappen. Wat deze laatste groep betreft, wil ik nog een klein detail aanhalen. Leerlingen denken soms dat ze zich goed voorbereiden op een economische richting in het hoger onderwijs door in het

secundair onderwijs economie te studeren. Dit maakt deze vaststelling nog pijnlijker.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer (CD&V): Voorzitter, indien ik het me goed herinner, hebben we afspraken over onze werkzaamheden gemaakt. We hebben afgesproken in het najaar een maatschappelijk debat over de eindtermen te voeren.

Minister, ik zou u dan ook willen suggereren met deze planning rekening te houden. (*Opmerkingen van minister Hilde Crevits*)

Met betrekking tot de inhoudelijke vraag staat er in uw beleidsnota, minister: "Leerdoelen scherpstellen om sterke persoonlijkheden te vormen." Ik citeer daaruit één zinnetje: "Ik zal rond de huidige eindtermen en ontwikkelingsdoelen evalueren, bijsturen en waar nodig reduceren. Ik formuleer ze duidelijk en ambitieus om zo te voldoen aan de behoeften van de 21e eeuw." Qua aanpak stelt u: "Ik focus hierbij op de vraag welke vorming iedereen in het onderwijs dient mee te krijgen. Daarvoor voer ik een grondig debat met de onderwijsverstrekkers, de partners, de hogeronderwijsinstellingen, de arbeidsmarktactoren, het middenveld en de overheid." Minister, zijn die gesprekken al gestart? Wat is de timing voor deze gesprekken?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mijnheer De Meyer, ik kan nog niet op alles antwoorden aangezien dat debat er komt.

Er is trouwens net een zeer interessant Belgabericht binnengekomen over de studie van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO), die zegt dat jongens lui zijn in het onderwijs en meisjes zelfvertrouwen missen. Er staan zeer interessante dingen in, die ik zelf niet wist. Er wordt een verklaring gegeven voor het feit dat, hoewel meisjes betere resultaten halen in het secundair onderwijs, zij niet alleen minder kiezen voor wiskunde maar ook dat zij in het hoger onderwijs minder scoren op wiskunde. Het heeft te maken met een gebrek aan zelfvertrouwen. Leerkrachten houden, zonder het zelf te beseffen, de genderongelijkheid in stand door hun opmerkingen. Er zijn er hier die knikken, zo van: "Bij mij was dat ook zo." Ik heb daar geen last van gehad, maar ik zat dan ook in een klas met alleen maar meisjes. Ik weet niet wat ze tegen de jongens zeiden.

Mijnheer Daniëls en mevrouw Brusseel, ik antwoord op uw vragen. Eerst moet ik wat relativiseren. Het niet bereiken van de eindtermen wiskunde tweede graad is niet de enige voorspellende indicator voor het studierendement. Het behaalde studierendement wordt ook bepaald door andere factoren: het profiel van de leerlingen, waarover we het al uitgebreid hadden. Mevrouw Brusseel, u maakte ook melding van wat de beste richtingen zijn. Dan is er ook de studiekeuze die men maakt. We zien dat laag studierendement samenhangt met een minder goede keuze, waardoor de motivatie minder is. Maar daarover gaat het nu uiteraard niet.

Het niet of onvoldoende bereiken van de eindtermen tweede graad wiskunde is voor mij een gegeven om zeer sterk rekening mee te houden en erover door te spreken, zowel binnen mijn administratie als met de onderwijsverstrekkers. Zoals de heer De Meyer terecht opmerkt, zullen we hiermee rekening houden in de discussie over de eindtermen. Maar wij zullen, collega's, binnenkort – 'hold your horses' – ook de resultaten hebben van de peilingen wiskunde derde graad. Mevrouw Brusseel, u vraagt wanneer wij rekening zullen houden met de peilingen

tweede graad. Ik zal ermee omgaan als ik een antwoord heb op de resultaten van de peilingen derde graad. Eindtermen volgen een leerlijn. Voor mij is het niet zo interessant om maar een deel van die leerlijn aan te pakken. Dat betekent niet veel uitstel. Het wordt eind mei. Dat gaat gepaard met een studiedag en veel trammelant. Naar aanleiding van de release van de resultaten van de peilingen derde graad in mei zullen we een werkseminarie houden dat meteen focust op de tweede en de derde graad. Dan hebben we de volledige leerlijn en alle resultaten. Dat is de nuttigste werkwijze, en het past perfect in de timing waarover de heer De Meyer het had.

Hoe zien we nu de verdere aanpak van de eindtermen? We moeten afspreken hoe we de samenwerking met het parlement aanpakken en welke rol jullie daarin willen spelen. De resultaten waarmee we kunnen werken, zullen we hebben tegen het zomerreces. In het najaar komt dan de hele discussie. Voor mij is het om het even hoe we de timing zien. Ofwel plannen we met de commissie, zoals met het Inschrijvingsdecreet, een aantal hoorzittingen, ofwel doe ik een gooi. Dat is voor mij ook goed. De Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) is nu al gevraagd om het voortraject met de onderwijsverstrekkers te begeleiden. Zij hebben van mij al de opdracht gekregen. Voorzitter, we zullen eens moeten bekijken hoe we dat zullen aanpakken.

Uit de gesprekken met de belanghebbenden leren we enerzijds dat men vraagt naar een reductie van de eindtermen en een concrete en ambitieuzere formulering. Ik ben het daarmee eens. Maar anderzijds merk ik dat er zoveel vragen zijn naar een eindterm voor dit en een eindterm voor dat. Het moet milder en ambitieuzer en helderder, maar de praktijk is anders. Van alle fracties hoor ik voorbeelden van wat ik daar allemaal extra moet insteken. De realiteit staat dus haaks op het gevoel dat we allemaal hebben. We zullen elkaar daarin moeten vasthouden en consequent zijn. Minder en ambitieuzer is ook mijn wens. Het moet vooral, als je dergelijke richtingen volgt, een goede voorbereiding zijn op het hoger onderwijs. Je mag verwachten dat als je daarin instapt en ze doen een test die gebaseerd is op wat je zou moeten kennen, dat je het dan ook effectief kent.

Voor wat betreft de resultaten van de peilingen wiskunde en ook de andere peilingen: er is nog een project algemene vakken (PAV) in het bso. Dat vormt uiteraard een zeer goede input om het geheel te herbekijken.

Mijnheer Daniëls, in het kader van de modernisering van het secundair onderwijs wordt op dit ogenblik al gesproken met de vertegenwoordigers van de Vlaamse Interuniversitaire Raad (VLIR) en de Vlor, met het oog op de betere afstemming van de eindtermen secundair en de begintermen hoger onderwijs. Bovendien worden ook de decanen van de betrokken faculteiten betrokken bij de opmaak van de eindtermen. U hebt dat wellicht gemerkt toen het ging over de eindtermen natuurwetenschappen. Het zal ook zo zijn bij aardrijkskunde. Ik vind dat wel oké. Het is ook wenselijk om de Vlor te vragen om een overleg tussen secundair en hoger onderwijs te organiseren. Wij hebben het altijd over de schotten tussen aso, bso, tso en kso. Maar er zijn ook schotten tussen lager en secundair, en tussen secundair en hoger onderwijs. Die moeten weg, zeker ook bij de uitrol van het masterplan. Het hoger onderwijs moet betrokken worden niet alleen bij de eindtermen maar ook bij de herorganisatie van alle richtingen.

Ik ben nog wat aan het zoeken hoe we er verder mee omgaan.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

De heer Koen Daniëls (N-VA): Minister, dank u voor uw toelichting. Blij is het foute woord, maar ik denk toch dat het goed is dat iedereen vragen heeft bij de resultaten, en dat u met uw administratie aan de onderwijsverstrekkers de

opdracht hebt gegeven om dat te bekijken. Dit is niet iets dat we zomaar kunnen laten passeren. In het licht van het debat over de eindtermen, dat in het masterplan voor het secundair onderwijs is opgenomen, is de concretisering belangrijk, niet om de autonomie en vrijheid te fnuiken, maar om duidelijk te maken wat er nu zeker moet worden bereikt. Nu wordt vaak gezegd dat sommige zaken te vaag omschreven zijn, waardoor ze dat niet op die manier kennen maar wel op een andere manier. Daar moeten we absoluut van weg, al was het maar om ervoor te zorgen dat onze diploma's en getuigschriften de waarde behouden die ze moeten hebben en dat ze vertegenwoordigen wat ze trachten te vertegenwoordigen.

De voorzitter: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

Mevrouw Ann Brusseel (Open Vld): Minister, dank u voor uw antwoord. Wij kijken uit naar de gedachtewisseling over de peilingen, de eindtermen en de kwaliteit van ons onderwijs. Dat is een ontzettend belangrijk punt, ook voor mijn fractie.

U had het over het voortraject. Men kan vaststellen, niet alleen voor wiskunde maar ook voor talen, voor Nederlands, dat het gewijzigde voortraject van het lager onderwijs een effect heeft op het middelbaar onderwijs. Dat hoor ik in eerste instantie van veel mensen op het terrein. Het rekenen is iets minder goed ingeoeffend. Het schrijven zonder spelfouten is een uitdaging van formaat geworden. We moeten dus het voortraject bekijken.

Ik juich de samenwerking met het hoger onderwijs toe. Het mag niet de bedoeling zijn om waar dan ook de lat lager te leggen. Dat kunnen we ons simpelweg niet veroorloven als wij goede krachten willen afleveren aan onze kenniseconomie. Bovendien vind ik dat het een basisrecht is van de jongeren van nu om een opleiding te krijgen die kwalitatief even goed is als die van hun ouders. Dat is dan mijn ethische kijk op de zaak.

Wat de genderbias betreft, ben ik niet verbaasd. Er is een specifieke genderbias, wellicht heel onbewust, in het secundair onderwijs. Er wordt heel lonend omgegaan met het vlijtige gedrag dat meisjes aan de dag leggen, en ze behalen effectief goede cijfers. Er staan veel vrouwen in het onderwijs. Daar heeft het effect om de leerlingen naar beeld en gelijkenis te beoordelen. Als die meisjes en jongens dan in het hoger onderwijs terecht komen waar er op een andere manier wordt geëvalueerd, dan zal dat het verschil verklaren in gender. Zeker wat meisjes in STEM-richtingen (Science, Technology, Engineering, Mathematics) betreft, moeten we daar alert voor zijn want er zijn weinig meisjes in STEM-richtingen, ook al gaat het nu de goede kant uit.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de ontwikkeling van oriënteringsproeven – 1113 (2014-2015)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

De heer Koen Daniëls (N-VA): Ik was op 4 februari aanwezig bij de voorstelling van de Studievaardigheden en Interessemonitor (SIMON). De SIMON-test is een onlinetest van de Universiteit Gent die studenten toelaat na te gaan welke opleidingen aansluiten bij hun interesses en mogelijkheden en die als einddoel het maken van de juiste studiekeuze heeft. De test wordt sinds 2011

binnen de Faculteit Psychologie en Pedagogische Wetenschappen van de Universiteit Gent ontwikkeld en gevalideerd, en kan op basis van 6 predictoren in 77 procent van de gevallen voorspellen wie wel of niet zal slagen. Met slagen bedoelt men hier het verwerven van alle opgenomen studiepunten binnen twee zittijden.

Studenten worden via de test gesensibiliseerd over de verwachte start-competenties en worden indien nodig doorverwezen naar remediëringstrajecten. Studenten die de test hebben gedaan, kwamen soms bij studierichtingen uit die ze in eerste instantie niet hadden verwacht. Zo'n 54 procent zag studierichtingen verschijnen die ze totaal niet hadden verwacht. Dat is belangrijk omdat het aangeeft dat studenten kijken naar richtingen die ze kennen waardoor richtingen die ze niet kennen onbemind blijven. Wanneer die richtingen onbemind blijven en pas later door die studenten worden ontdekt, dan moeten ze zich gaan heroriënteren. Op die manier is die test ook belangrijk om aandacht te vragen voor en zich verder te informeren over studierichtingen die in eerste instantie niet in aanmerking kwamen.

De zes predictoren die de universiteit hanteert voor slagen zijn inzet, begrip, uren wiskunde gevolgd in het secundair onderwijs, score op wiskundige vaardigheden, begrijpend lezen en Nederlandse woordenschatkennis. Wie dus slecht scoort op wiskunde of op Nederlandse woordenschat ziet zijn slaagkansen gevoelig dalen, ook in richtingen die weinig of niets met wiskunde te maken hebben.

Het masterplan hervorming secundair onderwijs dat deze Vlaamse Regering zal uitvoeren zoals bepaald in het regeerakkoord, vermeldt in verband met de oriënteringsproef dat deze ruim voorafgaand aan de instap van het hoger onderwijs wordt afgenomen, als onderdeel van een globaal begeleidingstraject.

Minister, vindt u die zes gehanteerde predictoren relevant in het kader van het ontwikkelen van een oriënteringsproef?

Hoe spoort SIMON met andere instrumenten die mogelijk aan andere universiteiten en/of hogescholen worden ontwikkeld en op welke manier kan deze veelheid aan proeven geïmplementeerd worden in het secundair onderwijs? Als elke instelling hoger onderwijs een eigen oriënteringsproef gaat maken, wil dat dan zeggen dat alle secundaire scholen in Vlaanderen al die proeven moeten doen? Men kan toch niet de testen van welbepaalde instellingen uitvoeren die daardoor in de picture komen te staan?

Hoe verloopt de samenwerking tussen het secundair onderwijs en het hoger onderwijs met betrekking tot de ontwikkeling, de invulling en de cesuurbepaling van mogelijke oriëntatieproeven en de begeleiding van de resultaten ervan?

De voorzitter: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

Mevrouw Ann Brusseel (Open Vld): Ik heb die dag zelf deelgenomen aan de voorstelling en aan de zeer boeiende discussie achteraf. Er was veel bijval voor de proef omdat de voorspelling van wie geen kans op slagen maakt heel hoog lag, tussen 98 en 99 procent. Dat is heel accuraat. Wie echt geen kans maakt, kan beter zijn tijd niet verliezen. Instellingen moeten geen inputfinanciering binnenhalen voor wie geen kans maakt.

Minister, ik kijk uit naar uw antwoord op deze interessante vragen en naar de debatten die we nog zullen voeren over de toelatingsvoorwaarden of de oriënteringstrajecten, wat twee verschillende zaken zijn. Ik heb daar gisteren nog een vraag over gesteld omdat ik het oriënteringstraject voorafgaand aan welke proef dan ook heel belangrijk vind.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer (CD&V): Voor mijn fractie is de oriënteringsproef een interessant instrument. Het is correct geformuleerd in de beleidsnota. Nieuw is de oriënteringsproef die het sluitstuk vormt van een studiekeuzetraject. Dat studiekeuzetraject krijgt vorm doorheen het secundair onderwijs. Ik wil alleen even herinneren aan dit algemene principe.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dit is een moeilijke vraag om juist in te schatten. Deze test is ontwikkeld aan de Universiteit Gent. Het zou echter het interessants zijn om die test, en dan zeker het eerste deel daarvan, af te nemen in het vijfde of zesde middelbaar onderwijs.

We hebben twee testen: een oriëntatietest einde secundair onderwijs en een niet-bindende toelatingsproef op het moment dat men beslist hoger onderwijs te volgen. En ook dat moment moet nog worden afgeklopt.

Ik heb uw vraag in die zin geïnterpreteerd dat u SIMON als oriëntatie-instrument bijzonder interessant vindt. De test moet niet gebeuren op het moment dat men instapt, maar hoort eerder thuis in het oriëntatietraject in het secundair onderwijs.

Het eerste deel van de test gaat na waar de interesses liggen en of de kandidaat eerder een voorkeur heeft voor academische of professionele opleidingen. Na het invullen van dit deel genereert SIMON een aantal opleidingen die de kandidaat interesseren.

Het tweede onderdeel bepaalt de slaagkansen. Daar zitten een aantal kennisfactoren in, een aantal niet-kennisfactoren, motivatie, academisch zelfvertrouwen en studievaardigheden. Op basis van de proef die de student heeft afgelegd, kan men zien wat de predictoren zijn voor de slaagkansen. Men kan dat model perfect implementeren in het vijfde middelbaar. Ik heb liever dat die proef er wat vroeger komt dan helemaal aan het einde van het middelbaar onderwijs omdat men nog moet kunnen remediëren. Misschien maken we op die manier studenten wakker en kan er nog een mentaliteitswijziging tot stand komen.

Ik vind dit een zeer interessant instrument. In het kader van een oriëntatieproef secundair onderwijs kan vooral het eerste deel van de test interessant zijn. We moeten eens kijken hoe we daarmee kunnen omgaan.

Het is goed dat de instellingen zichtbaar aan oriëntering beginnen te werken. Daarbij komen nu veel instrumenten onder de aandacht. Ik heb aan de Vlaamse Universiteiten en Hogescholen Raad (VLUHR) gevraagd om aan twee zaken te werken. De eerste is een visie op oriëntering en de positie daarbinnen van verplichte, niet-bindende toelatingsproeven bij de start van het hoger onderwijs.

De VLUHR zal mij volgende maand op de hoogte brengen van zijn visie. We hebben een afspraak in april, ik denk zelfs op de eerste. De SIMON-proef kan daar voor een deel in passen, maar zit wel op de brug tussen oriënterings- en toelatingsproef. We moeten kijken of we dat concept niet kunnen meenemen naar het secundair onderwijs.

Vervolgens heb ik aan de VLUHR gevraagd om van start te gaan met het ontwerpen van niet-bindende toelatingsproeven. Ik heb jullie al uitleg gegeven over de hogescholen die met een intake willen werken. We zijn ook aan het inventariseren wat al bestaat. Er zijn al een aantal wetenschapsrichtingen waar het kan. SIMON kan zeker een plaats krijgen op de twee niveaus.

Het hele debat over de aard en de vorm van de oriëntatieproef in het secundair onderwijs en de samenwerking met het hoger onderwijs moet nog worden aangevat. Het is voor mij interessant om te zien hoe jullie daartegenover staan.

Uw laatste vraag betrof de cesuurbepaling. Het zijn proeven met een oriënterend karakter en zonder bindend effect. In die zin is er niet echt sprake van een cesuur die een onderscheid maakt tussen geslaagd en niet-geslaagd. De universiteiten en zeker de hogescholen zeggen dat als je er niet door bent in de toelatingsproef hoger onderwijs, ze dat willen kunnen gebruiken. Als je op het einde van het jaar niet geslaagd bent, willen ze dat dat een rol speelt bij het bepalen van bindende studievoortgangsmatregelen. De proef is niet-bindend, je mag starten, maar je kunt er nadien misschien wel rekening mee houden om al of niet op maat van de student maatregelen te nemen. Dat is allemaal nog niet uitgemaakt. Zeker de hogescholen vragen om de intake die ze organiseren en het resultaat van kennis- of andere tests, te mogen meenemen bij de keuze van het volgende jaar of men bindende voortgangsmatregelen zal opleggen of niet. Maar dat moeten we nog vastklikken. Die twee luiken zullen in april aan mij worden voorgelegd.

Mijnheer Daniëls, het belangrijkste is dat dat voor mij zowel in het secundair als in het hoger onderwijs een plaats kan krijgen. Zeker het eerste deel van de test kan een eyeopener zijn om de oriëntatie van wat men wil studeren, kamerbreed te gaan bekijken. Het zou geen goede zaak zijn dat je voor alle scholen en universiteiten een test moet doorlopen. Dat is niet de bedoeling. Het is ook niet de bedoeling van Gent. We zien ook wel de interesse van andere hogescholen en universiteiten. Ik ga daar in april met hen over van gedachten wisselen.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

De heer Koen Daniëls (N-VA): Minister, dank u wel voor het antwoord. Wat bedoel ik met cesuurbepaling? Op het moment dat je het onderdeel wiskunde, Nederlands en woordenschat van die test gaat invullen, en het resultaat blijkt ondermaats, maar in de secundaire school waar je zit, scoor je heel goed in Wiskunde en Nederlands, dan krijg je daar een onderscheid tussen. Dan is de vraag in hoofde van leerlingen en ouders: is de oriënteringstest te zwaar of zijn ze in de school te mild? Wat vinden we goed en wat vinden we niet goed? We moeten de ambitie hebben om zo hoog mogelijk te mikken.

Minister Hilde Crevits: Wat mij opviel – het was een paar maanden geleden ook in de pers – is dat er een heel zwaar debat aan de gang was waarin men zegt dat de verwachtingen die men in het hoger onderwijs heeft bij de start, niet afgestemd zijn op de eindtermen. We hebben vandaag eigenlijk veel debatten gehad. We hebben het debat gehad over het niet halen van de eindtermen. Er moet ook afstemming zijn. In heel de oefening die we gaan doen rond duidelijke, transparante en heldere eindtermen, zullen we ook het hoger onderwijs betrekken om te zorgen dat de wederzijdse verwachtingen op elkaar afgestemd zijn. Dat is niet altijd zo. Ik heb de indruk dat er zeker in talen een groot verschil is.

De heer Koen Daniëls (N-VA): Heel cruciaal voor deze regeerperiode zijn de eindtermen. Uiteindelijk gaat het daarover.

Ik heb een tweede vraag waar u nog niet echt op hebt geantwoord. De VLUHR werkt aan die visie, maar terwijl ze aan die visie aan het werken zijn, zijn eigenlijk alle instellingen al bezig. SIMON is al sinds 2011 bezig. De KU Leuven is ook bezig op een aantal trajecten. Ik heb de vraag zeer expliciet gesteld om SIMON meer te valideren en om te weten of de KU Leuven, en bij uitbreiding de Associatie KU Leuven, bereid was om hun gegevens mee in te brengen.

De rector heeft daar een sibillijns antwoord op gegeven, niet ja maar ook niet nee. Ik heb vernomen dat het tot op heden niet is gebeurd.

In de SIMON-proef zitten uiteraard alleen de hogescholen en richtingen die eraan deelnemen. Volgens ons mag de richting die studenten worden uitgestuurd, niet afhangen van de keuze die een school maakt voor een bepaald oriënteringstraject en een bepaalde oriënteringsproef. Niet alle richtingen worden overal aangeboden en dan hebben we het nog niet gehad over de rationaliserings-oefening in het hoger onderwijs. We vragen zeer expliciet om dit punt te bewaken. Het is al vele malen gezegd, maar voor het verslag wil ik nog wel eens herhalen dat een proef voor ons deel uitmaakt van een oriënteringstraject.

De voorzitter: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

Mevrouw Ann Brusseel (Open Vld): Ik deel de bekommernissen en het standpunt van collega Daniëls en zal ze niet herhalen.

Zodra we een algemene oriënteringsproef hebben, zullen we een duidelijk beeld krijgen van welke scholen de eindtermen al dan niet behalen. We hebben geen centraal eindexamen of een 'baccalauréat' en moeten nu dus maar hopen dat de eindtermen grosso modo worden gehaald. Met oriënteringsproeven zal dat echter stilaan duidelijk worden. Ik wil wel benadrukken dat het voor onze fractie van essentieel belang is dat proeven die peilen naar capaciteiten en al dan niet bindend zijn om toegelaten te worden tot een opleiding, pas kunnen worden ingevoerd wanneer ze gevalideerd zijn.

U vermeldde daarnet, minister, dat over de timing nog moet worden gesproken. Volgens mij kunnen we dat pas wanneer we een uitgebreide set aan gevalideerde proeven hebben, zeker wanneer het een toelatingsproef betreft en geen ijkingsstoets. Er worden inderdaad nu proeven georganiseerd voor de aanvang van een opleiding, meestal voor toegepaste wetenschappen, in Brussel, Leuven, Gent, maar dat zijn ijkingsstoetsen en dat is een ander instrument. Ik vind het allemaal heel waardevolle instrumenten, maar het is belangrijk daarover duidelijk te communiceren.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Kathleen Krekels aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over ondersteuning van directies van basisscholen – 1117 (2014-2015)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Krekels (N-VA): 'Zoveel stress dat niemand nog directeur wil worden' was een titel in Het Nieuwsblad van 3 februari. Daarmee wordt gesuggereerd dat directeur van een lagere school een knelpuntberoep dreigt te worden. Ook in Het Belang Van Limburg lezen we enkele dagen later dat "een directeur in het basisonderwijs een duivel-doet-al is, die niet alleen bezig is met het pedagogisch beleid en de coaching van de leerkrachten, maar ook veel administratie heeft en bovendien ook nog moet optreden als klusjesman enzovoort".

Ik heb er enkele functiebeschrijvingen van directeur op nagelezen. Een directeur is verantwoordelijk voor het pedagogisch-didactisch beleid, voor het welzijn en welbevinden op zijn school, voor het juridisch en administratief kader en voor het personeels-, financieel en materieel beleid. Daarnaast staat hij in voor het werven van leerlingen en moet hij beschikken over bepaalde competenties

waaronder leiderschap, organisatietalent, flexibiliteit, probleemoplossend denken en zo meer. Voor al deze zaken staat een directeur in een lagere school er grotendeels alleen voor. Afhankelijk van het aantal leerlingen, kan hij voor een deel van de administratie een beroep doen op een half- of voltijdse secretaris of secretaresse, maar de administratieve omkadering van een directeur in een lagere school is echt vrij beperkt.

Zowel fysiek als mentaal is het een zware job en dat heeft zijn gevolgen. Deze mensen durven wel eens ziek te vallen, zo blijkt uit recente studies. De resultaten daarvan werden onlangs besproken tijdens de plenaire vergadering. Terwijl het gemiddelde percentage afwezigheden om psychosociale redenen schommelt rond 39 procent voor mannen en 31 procent voor vrouwen, loopt dat voor directies op tot 58 procent voor mannen en 52 procent voor vrouwen. Verder is het significant dat de directeur basisonderwijs het hoogst scoort qua gemiddeld aantal ziektedagen. Ik ken een aantal directeurs en weet dat veel van hen half ziek toch nog naar hun school gaan. Als ze afwezig zijn door ziekte, dan zijn ze echt wel ziek.

In 2010 werd in een artikel in Klasse het resultaat van een onderzoek besproken naar de zaken waar directies tegenaan botsen, namelijk het aantal secretariaatsuren, de relatie met het schoolbestuur, het aantal vestigingsplaatsen dat ze moeten beheren, de schoolgrootte en het statuut. Al deze elementen geven de nodige werkdruk. Volgens uw beleidsnota, minister, wilt u inzetten op de professionalisering van directies en daarbij vooral aandacht hebben voor de versterking van het beleidsvoerend vermogen. Op die manier zouden directies meer autonoom kunnen instaan voor kwaliteitszorg in hun school en moeten schoolbesturen voor een betere ondersteuning zorgen bij niet-pedagogische aspecten, zodat directeurs meer ruimte krijgen voor de pedagogische aspecten. Afgaande op de vroegere en recentere onderzoeken denk ik dat het vijf voor twaalf is en moeten er meer concrete maatregelen komen die onmiddellijk voelbaar zijn op de werkvloer. Vandaar mijn vragen.

Welke concrete maatregelen voor administratieve vereenvoudiging ten voordele van directies denkt u te kunnen nemen?

Welke mogelijkheden ziet u om de professionalisering van directies en schoolbesturen verder vorm te geven?

Zult u stappen zetten om de directies in het basisonderwijs te ondersteunen? En zo ja, welke? Zo neen, waarom niet?

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer (CD&V): Dit is een interessante vraag over een reële probleemsituatie. Ik zal niet verwijzen naar alle vragen die ik daar zelf over gesteld heb in het verleden. Ik verwijs alleen naar de meest recente, van 29 september 2011 en van 5 november 2012. Minister, ik heb toen aan uw voorganger meegegeven dat het ook nuttig was om rekening te houden met het rapport van het Rekenhof inzake de omkadering. Daar staan een aantal elementen in die ongetwijfeld inspirerend kunnen werken.

Ik wil nog één kleine bijvraag stellen. Het ziekteverlof binnen het onderwijs is een problematiek die we vast en zeker moeten opvolgen. Als ik het probeer te analyseren, merk ik dat er bij de directies een oververtegenwoordiging is van psychosociale aandoeningen. Ik heb even de meest recente rapporten naast elkaar gelegd. In het rapport van 2011 zien we dat bij de directies in de leeftijdsgroep 56 tot 65 jaar 62,5 procent van de ziektedagen het gevolg zijn van psychosociale aandoeningen. Dat is 11,5 procent hoger dan bij de gehele leeftijdsgroep. Als ik het laatste rapport neem, van 2013, merk ik dat dat cijfer

gezakt is met 5 procent. Dat is nog altijd veel te veel, laat daar geen misverstand over bestaan. De vraag is alleen of men er zicht op heeft vanwaar die daling met 5 procent komt. Mogelijk zijn er bepaalde kleine elementen die toch een gunstig effect hebben. Het is interessant om die kleine elementen die een gunstig effect veroorzaken, te kennen, omdat ze inspirerend kunnen zijn bij het beleid.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mijnheer De Meyer, ik kan uw vraag nu niet meteen beantwoorden. Ik moet dat bekijken. Ik zal uw vraag in elk geval meenemen.

Mevrouw Krekels, uit veel blijkt inderdaad dat er nood is aan administratieve en beleidsondersteuning voor de directeur van de basisschool. We hebben al geprobeerd om het basisonderwijs maximaal te ontzien bij de besparingen, omdat we weten dat de omkadering daar ook een pak kleiner is. Ik zal straks een paar ogenschijnlijk kleine planlastverminderingssinitiatieven meegeven, die al wat zuurstof kunnen geven.

Ook de versterking van de bestuurlijke samenwerking en schaalvergroting zouden al een gunstig effect kunnen hebben. In een aantal scholen en scholengemeenschappen is dat model al ingevoerd. Er zijn scholengemeenschappen waar directeurs eigen taken hebben die een beetje los staan van het andere.

Ik heb ook aan de onderwijsinspectie gevraagd hoe ze de planlast die een doorlichting veroorzaakt, een beetje kunnen verminderen, want die planlast is enorm, en dat is ook niet de wens van de inspectie. Zij zijn nu intern aan het onderzoeken wat ze kunnen reduceren zonder de kwaliteit van de onderzoeken in gevaar te brengen. Ze bereiden zich namelijk voor op een nieuwe doorlichtingsronde, waarin ze een aantal uitgangspunten hanteren die aansluiten bij mijn beleidsnota, en waarbij ze ook de automatische interne kwaliteitszorg van de school een grotere rol laten spelen. Alle scholen zijn bezig met kwaliteitszorg, maar de vraag is hoe de inspectie gelijkheid kan combineren met het respecteren van de manier waarop elke school met kwaliteitszorg omgaat.

Op 24 maart is er de kick-off van een aantal focusgroepen. Ik heb het bestaande planlastonderzoek gelezen en vastgesteld dat de planlast zich op alle niveaus bevindt, ook in de school zelf. Wij starten een aantal diepgaande gesprekken in focusgroepen, met leraren, middenkader, schoolleiders en leden van het schoolbestuur in basis- en secundair onderwijs, om te schrappen. De enige bedoeling is dus: wat is overkill en wat kunnen we wegdoen? Want het rapport is theoretisch interessant, maar ik heb de praktijk nodig om te weten waar ik en de scholen zelf meer kunnen schrappen. Het enige wat mij nu interesseert, zijn die heel concrete acties, want de voorbije tien jaar hebben ons niet echt tot verminderingen geleid.

Bovendien hebben we op 27 februari een aantal maatregelen goedgekeurd die hiertoe kunnen bijdragen. Ik viel namelijk van mijn stoel toen ik hoorde wat er qua administratie allemaal komt kijken bij de oprichting van nieuwe vestigingsplaatsen. Ook de inspectie moest daar dan nog eens passeren. Dat is nu volledig weg. Het moet natuurlijk nog goedgekeurd worden door het parlement, maar wij willen dat een school die een nieuwe vestigingsplaats wil openen – het gaat dan niet over nieuwbouw, maar gewoon over een extra vestigingsplaats –, dat op een formulier van vertrouwen kan doen. De controle wordt dan meegenomen bij de doorlichting. Dat is een stukje stress dat we willen wegnemen.

Het doktersbriefje is weg. Ik weet dat daar wat kritiek op gekomen is, maar als we zien dat het effect van het doktersbriefje is dat het schoolverzuim niet verminderd is, moet je dat gewoon durven af te schaffen. Het is trouwens iemand

van uw fractie die mij daar ooit een vraag over gesteld heeft. Als je ziet dat maatregelen die tot lasten leiden, geen resultaat hebben, moet je die maatregelen ook durven af te schaffen.

Extra financiële middelen kan ik vandaag niet beloven, maar ik zie wat in de samenwerking. Ik heb al een paar concrete voorbeelden van planlastverminderingen gegeven. Hetzelfde geldt voor de CLB's en de formulieren die ze moeten invullen in het kader van type 9. Ze mogen dat vrij doen, om het ook voor hen wat werkbaar te houden, zodat ze niet op duizend criteria moeten gaan aftoetsen. Het baart mij in elk geval zeer veel zorgen.

Ik heb het ziekterapport – ik wil niet meer spreken over een ziekteverzuimrapport – gelezen. In dat rapport zie ik de zorgen die de heer De Meyer heeft geuit. Ook andere rapporten tonen aan dat directies daar zeer gevoelig voor zijn. Ik heb een aantal directeurs gesproken die het zwaar hebben met de veelheid aan taken. Het zijn zeer gepassioneerde mensen die vaak de lat zeer hoog leggen. Uit psychologische onderzoeken weten we allemaal dat zij het meest kwetsbaar zijn om in zo'n toestand terecht te komen.

Ik hoop in de komende maanden heel concrete planlastverminderingmaatregelen te kunnen invoeren. Ik kan u nu geen centen beloven, maar wel dat ze in de besparingen het minst getroffen zijn, minder dan het secundair onderwijs.

Ik zie dat er tussen de verschillende directies drie verschillende loontrappen zijn. Ik kan de pot middelen nu niet groter maken. Ik kan daar geen beloftes over doen. Maar ik weet het wel. Ook in het secundair onderwijs zijn er trouwens nog een paar verschillende categorieën. Er zijn ook directeurs die lesgeven, bijvoorbeeld in de autonome scholen. Ik heb vrouwelijke directeurs gesproken die zeggen dat ze 9 uur – of het zouden ook 8, 12 of 18 uur kunnen zijn – moeten lesgeven. Dat is een moeilijke combinatie, als je de verantwoordelijkheden bekijkt, zeker als ze autonoom zijn.

Het belangrijkste antwoord is dat er minder planlast zal zijn en dat de samenwerking zal worden gestimuleerd.

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Krekels (N-VA): Minister, ik ben heel blij dat u een aantal kleine zaken zoals secretariaat, verloning en het lesgeven zelf hebt aangehaald. Ik durfde het niet allemaal in mijn vraag te zetten omdat het inderdaad zo veel is en gevoelig ligt wat de middelen betreft. Ik ben blij dat u dat mee opneemt in de achtergrond.

Ik wil even terugkomen op die samenwerking. U verwijst waarschijnlijk naar de recente nota's van het Vlaams Secretariaat van het Katholiek Onderwijs (VSKO) over die bestuurlijke optimalisatie en de samenwerking tussen die scholen. In diezelfde nota stellen ze voor om de ondersteuningsmiddelen te laten toekomen naar die schoolbesturen en van daaruit te herverdelen over de scholen en over de niveaus heen. Denkt u dat u dan zicht zult blijven hebben op de middelen? Ben ik verkeerd?

Minister Hilde Crevits: Ik had het niet over de recente voorstellen van het VSKO. Ik had het echt over het feit dat sommige scholen nu al goed functioneren in de schoolgemeenschappen en dat daar een aantal taken kunnen worden weggepakt. Voor een autonome basisschool is dat natuurlijk niet zo. We zien dat dat werkt in een aantal scholen. Een aantal zaken die nu de verantwoordelijkheid zijn van de directeur, kun je aan de coördinerend directeur geven die ook voor het basisonderwijs kan werken.

Ik heb nog geen uitspraak gedaan voor de toekomst. Ik mag ook geen uitspraken doen over de voorstellen van het VSKO. De autonome scholen hebben natuurlijk wel wat zorgen.

Wat ik wel beleidsmatig moet doen tegen 2017, maar als het kan veel vroeger, is het schoolbestuur met bijzondere kenmerken definiëren. Je moet definiëren wat het samenwerkingsmodel voor de toekomst is, om ervoor te zorgen dat je extra middelen krijgt om die samenwerking vorm te geven. Daarbij zal ik rekening moeten en willen houden met de specifieke zorgen van het lager onderwijs.

De heer De Meyer zei dat er een aantal kleine dingen moeten zijn die soelaas brengen. Het kleinste maatregeltje tot planlastvermindering dat ik kan nemen, zal ik ook nemen. Ik wil dat echt in de praktijk brengen.

Bij de afschaffing van het doktersbriefje was ik echt verrast dat sommigen zeiden dat ik dat niet mocht doen zonder een andere maatregel in de plaats te stellen. Ik vind dat we dat veel meer moeten durven doen in het onderwijs. Waarom is die regel er? Wat is de output ervan? Als hij niet brengt wat hij moet brengen, schaffen we hem af. Dan is er misschien meer tijd om de zaken aan te pakken. Ik vind dat men daarin de voorbije jaren wat is doorgeschooten. Dat is de reden waarom we de planlast willen aanpakken. Ik verwacht ook wel wat van die focusgroepen. Er komen vanop het terrein zeer veel concrete suggesties om de taaklast te verminderen. *(Opmerkingen van mevrouw Kathleen Krekels)*

Het zijn mensen die met twee voeten in de praktijk staan. Het rapport planlast is interessant, maar daarmee heb ik nog niets gedaan. We moeten dat rapport omzetten in maatregelen. De meest evidente maatregelen zijn genomen. Veel dingen moet ik niet regelen, maar kunnen de scholen zelf doen. Vooraleer we daarrond een draaiboek maken, moeten we er zeker van zijn dat het werkt, dat het pakt. Daarmee starten we straks.

Mevrouw Kathleen Krekels (N-VA): We zullen dat zeker opvolgen. Ik dank u.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.